Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...брин 21-нэ гарана | № 65 (14176) | 1976 оной мартын 18, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

...ОНОЙ ОРОЛДОЛГЫН АША

...партиингаа түүхэтэ ...съездын батален аба- ...дахи табан жэлэй ...тусэбүүдые совет ...хүн сэдьхэлһээ ...дэмжэжэ, үдэр бү- ... ажалай дайшалхы ...гээшэ гэжэ тоо-

...энэ эдэ түсэб, даа- ... амжалтатайгаар ... Эхэ һайхан оро- ...улам түргэлөөр хүг- ...архын, ажабайда- ... бүри бачин дэлгэр, ... болохын тула бү- ... бэлиг шадабаряа ...бди гэжэ совет ...хүн бүхэн мэдүүлнэ.

...манай колхозой ...фермэнүүдтэ жэлэй ... хоёр һарын дүн ...зүблөөн болоо. ... һаалишад, малшад ... ажал тухай, ...һан дутагдал, хэрэг- ... арга боломжо ту- ...юорэлдэхэдөө, нэн ... партиингаа XXV ... шиидхэбэринүүдые ...эдэ хэрэгтэ ямар ху- ...оруулхабибди, сааша- ... үшөө һайжа- ... тула юу хэхэбибди ...та бодомжолжо бай- ...аруулаа. Жэшээнь, ... фермын үнинэй ... Янжима Сахияе-

...аршье коллектив эб- ...гээр, нэгэн хүсэл ...этэйгээр хүдэл- ... урдахи зорилгоёо ... шадаха байна. ...һаар хүдэлхэ бүхы ...ал, арга боломжо ... Гансал энэ өөһэ- ... оролдолгоһоо боло- ...нэ хэлээ.

... хүнүүдэй эдэбхи ... оролдолго хэшээлэй ...шэлжэ байһаниие ... бшуу. Олонхи һаа- ... малшад гансахан ... урдахи ажалые ...бахагүй, бүхы кол- ...фермынгээ һайн үрэ ...лаха, түсэб, дааба- ... дээрээ заатагүй ...жын түлөө һанаа- ...аг болоһониинь эн- ...итээр харагдана.

...н жэлэй саана кол- ...оо гансал Шэнэ-Буу- ...бай) фермэ ходол тү- ...баряа үлүүлэн дүүр- ...ү һаалиашье жэлһээ ...шэлүүлдэг байһан. ...аархитын фермэ бай- ...һааарза, үхэр ма- ... тоогоор, хүн зоноо- ... тэдэнтэй тон адли ...одоо гээгдэжэ яба- ...һаан, зүблөөн бүхэн- ...үмжэлэгдэдэг һэн. ...ь юуб гэхэдэ, эндэ ... даагшаар хүдэлхэ

найдамтай һайн, эдэбхитэй, зондоо үгэеэ ойлгуулхаар, эмхидхэхы шадабаритай хүн олдодоггүй байгаа. Хоёр жэлэй саана колхозой правлени, партком энэ фермые даагшаар үнинэй малшан Пурбо Доржиевна Цыдендамбаевае томилоо. Тэрэ эдэбхитэй, шударгы, зондоошье хүндэтэй хүн юм. Тиимэһээ абаһаар ажалай журам шангадхажа, хүн бүхэндэ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг болоо. Мүн фермэдээ хүдэлмэриин нэгэ тогтомол гурим бии болгожо, үнеэдые эдеэлүүлхэ, һааха сагыень, тэжээлэй рационие наринаар сахиха, ариг сэбэрэй түлөө шангаар тэмсэхэ гэжэ оролдоо.

Энээнэйнь аша үрэ абаһаар харагдаа. Нёдондо түрүүшынхеэ энэ фермэ һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэб, даабаряа үлүүлэн дүүргээ юм. Мүнөө жэлэй үнгэрһэн хоёр һарын дүнгөөршье эндэхид үнөөхи ходо түрүү ябадаг Шэнэ-Буусын фермынхидые социалис мүрысөөндэ ахижа гараба. Дархитынхид январь, февраль һарада үнеэн бүриһөө 330 гаран килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнеэн бүхэнэйнгөө һү шэмые 118 процентээр дээшэлүүлээ. Эдэ үдэрнүүдтэ үнеэн бүриһөө сүүдхэдээ 7—8 килограмм һү һаана. Эндэхи дүршэлтэй һаалишан, коммунистка Вера Дашабылова январь һарада үнеэн бүриһөө 150 килограмм һү һааха түсэбтэй аад, 249 килограмм, февральда — 210 килограмм һү һаажа, ажахы соогоо социалис мүрысөөндэ түрүүлээд, колхозой правлени, парткомой дамжуулгын улаан вымпел, 30 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө. Мүн энэ фермын һаалишад Янжима Сахияева, Цыпилма Гатыпова, Мария Базарова гэгшэд жэлэй түрүүшын хоёр һарада һү һааха даабаряа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Февраль һарын дүнгөөр тус фермэ КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө.

Ходо гээгдэжэ ябадаг фермынгээ урагшаа гараһанай, мүн Шэнэ-Буусын фермын (даагшань М. Ж. Максарова) һаалишадай баһал урдынхи мэтэ һайнаар хүдэлжэ байһанай ашаар колхоз гүрэндэ һү худалдаха жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ аргатай болобо.

Мартын 10-най мэдээгээр ажахымнай бэлэдхэлэй пунктда бүхыдөө 1.000 шахуу центнер һү оруулаад байна гэхэ гү, али түсэбөө дүүргэхын тула үшөө 430 гаран центнер һү тушааха байна. Энээниие мартын хорёод болотор дүүргэхэ арга боломжо бии. Мүнөө үдэр бүри 18,5—19 центнер сагаан эдеэ бэлэдхэлэй пунктда оруулнабди. Һү һаали үдэр бүри дээшэлнэ. Жэлэй эхинһээ хойшо фермэнүүдтэ хамта 88 үнеэн тугаллаа һаа, мартда үшөө 35 үнеэн тугаллаха юм.

Тиигэжэ колхозой хоёр фермэ үдэртөө хамта 2.340 үлүүтэй килограмм һү һаана гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо үнеэн бүриһөө үдэрэй 2,2 килограммаар ехэ һү абана. Түбэй фермын түрүү һаалишад Ольга Токуренова, Елизавета Никитина, Цырен-Дулма Нимаева, залуу һаалишан комсомол басаган Евдокия Раднаева гэгшэд үдэртөө үнеэн бүриһөө 8—9 килограмм хүрэтэр һү һаадаг болонхой.

Энэ үрэ дүн хаишан гэжэд туйлагдааб гэхэдэ, фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэл зарим тэды һайжаруулагдаа, социалис мүрысөөн тодорхойгоор эмхидхэгдэдэг боложо, һаалишан бүхэн хоорондоо мүрысэнэ, тэрэнэйнь дүн үдэр бүри согсологдоно. «Мүнөөдэр хэн түрүүлнэб» гэһэн самбар дээрэ эрхимлэгшын нэрэ, туйлаһан дүнгынь бэшэгдэдэг. Колхозой правлени, партком, профсоюзай комитет, комсомолой эмхи һара бүри һаалишадай мүрысөөнэй дүн гаргажа, түрүүшүүлые шагнадаг гуримтай. Тиихэдэ малай тэжээлэй рацион зүбөөр табигдажа, тэрэнь наринаар сахигдана. Үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүридэ үдэрэй 2 килограмм үбһэн, 20 килограмм силос, мүн 1 килограмм талха таряанай зүйл, хэршэгдэһэн һолоомо ууралда дэбтээжэ холёод эһээжэ эдюулнэ, 8 килограмм буудуур үгэнэ. Энэнь хамта 8,5 тэжээлэй единицэ болоно.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, майчтэн болотор үнеэдтэ эдюулхэ үбһэ, силос, талха таряанай зүйл бии. Тиимэһээ һү һаалияа үшөөл дээшэлүүлхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ һаалишан, малшан бүхэмнай социалис мүрысөөнэйнгөө эршые улам шангадхан ажаллана.

Б. ДУЛМАЖАПОВ,
Загарайн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.



Владимир Овчинников табан жэлэй саада тээ «Электромашина» заводой электромеханическа цехтэ ажаллажа эхилһэн юм. Мүнөө тэрэ дүршэлтэй токарь болонхой.

Коммунис ажалай ударник В. Овчинников нёдондо жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн харуулһан энэ токарь шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Токарь Владимир Овчинников даабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ, ажалаа һайн шанартайгаар бүтээнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой үйлэдбэриин түрүүшүүлэй нэгэн токарь В. Ф. Овчинников.

Н. ЕФИМОВЭЙ фото.

АМЖАЛТАЯА АРЬБАДХАН

Улаан-Үдын шэлэй заводой коллектив арбадахи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлэй февраль һарын түсэбые партиин XXV съездын нээгдэхэ үдэр дүүргээд байха гэһэн социалис уялга абаһан юм. Гадна «КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, габшагай ажал эбхэрээ һэн.

Байгша оной февралиин 20-до абаһан социалис уялгаяа болзорһоонь урид сүм дүүргэһэн тухайгаа энэ предприятиин коллектив элидхээ. Тиигэжэ 78 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур гүрэндэ худалдагдажа, үндэр амжалта туйлагдаһан байна.

Машинно-ванна цехэй гурбадахи (мастернуудынь Н. В. Коренская, Н. Е. Ломова), дүрбэдэхи (мастернуудынь Н. А. Коврига, Л. В. Коновалова), шэл хайлуулдаг цехэй гурбадахи (мастерынь Т. Н. Михайлова) халаануудай, модон хэрэгсэлнүүдые гаргадаг цехэй хайрсагуудые хэдэг отделениин (мастерынь Т. Ф. Якунина, бригадирынь З. С. Юрченко), электроцехэй Г. П. Лубинай даадаг бригадын коллективүүдтэ «КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо. Эдэ коллективүүд амжалта түгэс ажалаараа онсо шалгарһан байха юм.

Мүнөө үедэ 1976 оной нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэнөөр дэлгэржэ, хүдэлмэришэднай габшагайгаар ажаллажа байна.

Е. БОЖЕДОМОВ,
профсоюзай завкомой түрүүлэгшэ.

ТАЙГЫН ДУНДУУР ЗУРЫНА



Хурамхаанай аймагай Уланхаанһаа Хойто-Байгалай Уоян нютаг хүрэтэр урдань гансал ангуушад лэ ябадаг һэн. Хангил шулуун хада уулануд. Хүнэй хүрөөгүй зэрлиг дайда. 1974 оной хабар Байгал-Амарай түмэр замай барилгашад иишэ ерэжэ, хада уулануудай, мүнхэ ногоон нарһан тужын дундуур автомобильна харгы барижа эхилээ бэлэй. Хадын дошхон горход хэзээдэшье гэдэдэггүй газар. Байгаалиин энэ олон бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабажа, богонихон болзор соо автомобильна харгы бариха гэһэн зорилго «Запбамстроймеханизация» трестын 138-дахи, 139-дэхи, 140-дэхи оньһожоруулагдамал колоннонуудай коллективүүдэй урда табигдаһан юм.

Барилгашад шэмэрүүн хүйтэн үбэлэй үедэ, зунай шатама халуун наран доро хүдэлөө. Хабсагай шулуун хадануудые һэтэ сохин Уоян тээшэ харгы барижа эхилээ бэлэй. Трактор, машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэрич сагые хүсэдөөр хэрэглэхэ, социалис мүрысөө үргэн дэлисэтэйгээр эмхидхэхэ гэһэн зорилго мүнөө хүдэлмэришэдэй урда табигдана.

146-дахи оньһожоруулагдамал колоннын коллектив арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд партиин XXV съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэһэн тоосоото элидхэлые шудалжа эхилээ.

Коллектив үнгэрһэн жэлдэ ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ гараа бэлэй. Таазаһаа Уоян тээшэ 68 километр харгы барижа, 1 миллион 215 мянган түхэриг ашаглаа һэн. Жэлэй даабари 7 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ.

Байгша ондо энэ амжалтаа улам арьбадхаха зорилготойгоор жолоошод, трактористнууд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, алба хаагшад ажаллажа байна. Тэдэнэр энэ жэлдэ 1 миллион 510 мянган түхэригэй хүдэлмэри хэхэ даабаритай.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай жолоошод, трактористнууд, экскаваторай машинистнүүд энэ коллективтэ олон. Жэшээлхэдэ, экскаваторай машинист Николай Мансарович Костяковые абаад үзэе. Энэ хүдэлмэришэн оронойнгоо ехэ барилга дээрэ ажаллажа, баян дүршэлтэй болоһон хүн. Саяанай автомобильна харгы, Усть-Илимскын түмэр зам барилсаһан намтартай. Экскаватораа тэрэ шадамар бэрхээр ашаглана, халаан соогоо 800—900 кубометр газар малтажа, даабаряа 4 дахин үлүүлэн дүүргэдэг хүн.

Бульдозерист Н. А. Куаншкалиев казах яһанай хүн. Гэбэшье, янгинама хүйтэн үбэлдэ бэлэхэнээр дадажа, бэшэнһээ дутуугүй хүдэлнэ. Ямаршье ажал хээ һаа, тэрэнээ эрхим шанартайгаар бүтээхэ гэжэ эрмэлзэдэг. Н. А. Куаншкалиев 1975 ондо дэлгэрһэн мүрысөөндэ шалгаржа, Хүндэлэлэй грамота, дамжуулгын Улаан вымпелтэйгээр абаа һэн.

Украинаһаа ерэһэн В. Н. Мацко, Литва оронойн түлөөлэгшэ З. Ю. Залагайтис гэгшэд халаанай даабари 50—60 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, олоной дундаһаа онсо шалгарнад. 146-дахи колонны коллектив иимэ урагшаа эрмэлзэһэн һанал бодолтойгоор хүдэлжэ байна. Партиин XXV съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээ. Иигэжэ Таазаһаа Уоян хүрэхэ автомобильна харгы гүн тайгын дундуур улам саашаа зурына.

Г. БОРИСОВА,
журналист.



Иганцын леспромхозой коллектив хоёр һарынгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргэһэн байна. Тус леспромхозой томодхогдоһон бригадын бригадирнууд Леонид Степанович Мельников, Семен Федорович Пантелеев гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ. Автомашинын экипажые даагша Ажалай Улаан Тугай орденто, коммунист Юрий Устинович Морозов баһал түрүү зэргэдэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй бригадир Семен Федорович Пантелеев. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН МАТЕРИАЛНУУДЫЕ ОЛОНИИТЭДЭ ОЙЛГУУЛХА

ТБИЛИСИ. Сванетиин түб — Местиада, Аджариин хадата тосхон — Хулода, Лентехи, Барнсахэ гэжэ нютагуудта, Грузиин алас холын бусад районуудта үдэшэндөө клубуудай галнууд таһалгаряагүй яларна. Колхозниигууд болон хүдөөгэй интеллигенци КПСС-эй XXV съезд тухай хөөрөөнүүдые шагнахаяа эндэ ерэнэ.

«Знание» бүлгэмэй гэшүүд, партийна болон Советүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, дээдэ һургуулинуудай багшанар съездын материалнуудаар бэлдэгдэһэн лекцинүүдые республикын бүхы городууд ба тосхонуудта, тэрэ тоодо хадата холын нютагуудта уншажа байна. «Знание» бүлгэмэй хорёод мянган лекторнүүд съездын материалнуудые республикын ажалшадай дунда үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулжа үргэлжэлһөөр.

БАЛАКОВО. (Саратовска область). КПСС-эй XXV съездын материалнуудые тайлбарилан ойлгуулха асуудал зүбшэн хэлсэхын тула городой соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн эндэ болобо. Энээндэ хабаадагшад хотын соёл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаһан бэшэг баталан абаа. Партиин съездын шиидхэбэринүүдые ажалшадай дунда үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, тиихэдээ 1976 оной, арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые областиин ажалшадай болзорһоо урид дүүргэхэ тодорхой зорилгонуудые ойлгуулан нэбтэрүүлхэ хүдэлмэриидэй тэрэнээ холбохыень уряалба.

УЛААН-ҮДЭ. Партиин Буряадай обкомой бүлэг пропагандистнууд орошод ба геологуудта, БАМ-ай барилгашадта, хонишодто ошохоёо мордоо. КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тухай, арбадахи табан жэлдэ арадай ажахые хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд тухай, мүн партиин XXV съездын бусад материалнуудаар лекцинүүд автономито республикын ажалшадта уншагдана. Эдэнэр городууд ба хүдөө нютагуудта гарахынгаа урдахана съездын делегадуудтай — Буряадай коммунистнуудай элшэн түлөөлэгшэдтэй уулзаа.

КЫЗЫЛ (Тувын АССР). Олохон пропагандистнууд Тувын АССР-эй районуудаар ябахаяа Кызылһээ мордонхой. Лекторнүүд — Советүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд, профсоюзай эдэбхитэд Тувын холын тосхонуудаар, хонишодой байранууд ба фермэнүүдээр ябаха юм. Эдэнэр республикын ажалшадые съездын материалнуудтай танилсуулха даабаритай гараа.

РИГЭ. Дэлхэйн элдэб океан далайнуудта тамаржа ябаһан, Совет Латвиин худалдаа наймаанай ба загаһа барилгын флодуудай моряагууд болон загаһашад КПСС-эй XXV съездын материалнуудтай ехээр һонирхон танилсана.

Республикын тамардаг ехэ баазануудай нэгэн — «Рыбак Латвии» мүнөө Атлантикада ябажа байһаар. Энэ баазын экипаж партиин XXV съезд дээрэ хэгдэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоое, «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдые» фототелеграфаар абаад, шудалан танилсажа байна.

Арбадахи табан жэлэй гурша соо оронойнгоо арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ хараа түсэбүүд тухай, далайн транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй ойрын шэнэ зорилгонууд тухай хөөрэһэн стенднүүд «Эйжен Берг» гэжэ танкер дээрэ эмхидхэгдээ.

(ТАСС).

МОСКВАГАЙХИДАЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭНЭ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойдо зорюулагдаһан коммунис субботник апрелиин 17-до үнгэргэхэ тухай москвагайхидай патриотическа үүсхэлые ороной бүхы нютагуудтахи ажалшадай коллективүүд дэмжэжэ байнхай. Эдэнэр тэрэ үдэр дүүргэхэ ехэ уялгануудые абаха зуураа, нигэжэ түсхайлан мэдүүлнэ: үнгэргэгдэхэ субботник өөрсэ шэнжэтэй байха болоно. Юундэб гэхэдэ, энэмнай коммунис байгуулалтын саашанхи асари ехэ программа тодорхойлһон КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй холбоотой бшуу. Москвагайхидай үүсхэлэй хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ байһан тухайда ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

ВЛАДИВОСТОК. Владивостогой загаһашадай портын коллектив апрелиин 17-до түсэбһөө гадуур 500 тонно ашаа илган хайрсаглаха гэжэ шиидэбэ. Портын флот алмагдаһан горючи хэрэглэн, энэ үдэр хүдэлмэрилхөөр хараална.

Москвагайхидай үүсхэлые дэмжэһэн митингнүүд «Дальзаводто», «Радиоприбор» гэжэ заводто, мүн хотын бусад предприятинуудта болобо.

ЮЖНО - САХАЛИНСК. Москвагайхидай үүсхэлые Урда-Сахалинай тепловозвагон заһабарилгын заводой коллектив Сахалиндаа түрүүлэн дэмжээ. Апрелиин 17-ной үдэр хэгдэхэ хүдэлмэриин тодорхой түсэб хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ хараалагдаба. Энэ үдэр ажалай эгээн үндэр бүтээсэ туйлаха — хүдэлмэришэн бүхэн халаанайнгаа нормые 15 процентһээ доошо бэшээр үлүүлэн дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. Бүхы цехүүдэй үйлэдбэрилэн гаргаһан продукциин үнэ сэн 28 мянган түхэригэй болохо, гэхэтэй хамта гол цехүүд алмагдаһан материалнуудые, элшэ хүсэ хэрэглэн хүдэлмэрилхэ зорилго табинхай.

НОВГОРОД. Апрелиин 17-ной үдэр бултадаа коммунис субботнигто хабаадаха, тиихэдээ арьбалагдаһан түүхэй эдүүдые хэрэглэхэ гэһэн уялганууд «Волна» гэдэг үйлэдбэриин нэгэдэлдэ болоһон митинг дээрэ абтаа. Тус предприятиин коллектив москвагайхидай үүсхэлые область дотороо түрүүлэн дэмжээд, субботнигой үдэр ороһон мүнгые арбадахи табан жэлэй фондо оруулхабди гэбэ. Олохон хүдэлмэришэд энэ үдэр дүүргэгдэхэ эгээн ехэ уялгануудые абаа.

Тэрэшэлэн Новгородско областиин Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ, Электровакуумна, КПСС-эй XXV съездын нэрэмжэтэ заводуудай ба бусад предприятинуудай, барилгануудай, колхозууд болон совхозуудай коллективүүд коммунис субботнигые В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойн урдахи үдэрнүүдтэ үнгэргэхэ гэжэ шиидхээ.

ТБИЛИСИ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 106 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа, апрелиин 17-ной үдэр коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн москвагайхидай үүсхэл Грузиин нииелэлэй предприятинуудта ехэтэ һайшаагдан дэмжэгдэбэ.

— Энэ үдэр эндэхи предприятинуудаар 60 мянган түхэригэй продукци, тэрэнэй хахадынь арьбалагдаһан материалнуудаар үйлэдбэрилэгдэхэ, 2,5 мянган түхэригынь арбадахи табан жэлэй фондо оруулагдаха гэжэ КПСС-эй XXV съездын делегат, ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай бригадын хүтэлбэрилэгшэ М. Абуладзе Тбилисиин «Крцаниси» гэжэ оймһоной фабрикын коллективэй митинг дээрэ мэдүүлбэ.

Коммунис субботнигто зорюулагдаһан митингнүүд Тбилисиин трикотажна хоёрдохи фабрикада, бусад предприятинуудта мүн лэ болоо.

...ЭР ЗАМШАДАЙ ХАНИ БАРИСААН

...Сибириин түмэр за- ...мэришэд Монгол ...Улаан-Баатарай ту- ...адтай хани харил- ...лоор үнинэй юм. ... бэедээ айлшалал- ... дүршэлөө хубаал- ...алсадаг һайн ... заншалтан боло- ... бүри социалис мү- ... договор дундаа ба- ... тэрэнээ дүүргэхын ... шадалаа гаргадаг. ... хоёр түмэр замай ...шэд селекторэй ... суглаа үнгэргэбэд. ... хүдэлмэришэд, ...техническэ мэргэ- ...эр хабаадалсаа.

Зүүн Сибириин түмэр замай начальнигай орлогшо П. И. Кислицын энэ суглаа нээжэ, үнгэрһэн жэлэй туршада хэгдэһэн ажал хэрэг тухайгаа хөөрэһэн, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй зорилгонууд тушаа дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Улаан-Баатарай түмэр замай начальнигай орлогшо Цэрэнноров Зүүн Сибириин түмэр замай коллективые КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг абаһантайнь дашарамдуулан, халуунаар амаршалаад, шэнэ арбадахи табан жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Улаан-Баатарай түмэр замай хүдэлмэришэд үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 1500 мянган тонно ашаа шэрэһэн юм. Эдэнэр 1976 ондо түмэр замаар үшөө ехэ ашаа шэрэхэ гэһэн социалис уялга абаба. Зүүн Сибириин, Улаан-Баатарай түмэр замшад 1976 оной договор баталба. Мүрысөөнэй дүн һара, квартал, жэл бүри согсолон гаргагдажа, эрхимлэгшэдэй нэрэ соло олоной анхаралда табигдажа байха юм.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

...УЯЛГАНУУДАА ДҮҮРГЭБЭБДИ

... XXV съездын ... зорюулжа аба- ...нис уялгануудаа ...колхозэй малшад бо- ...механизаторнууд сүм ... Энэ түүхэтэ ху- ... зорюулагдаһан ...й, ажалшадай эдэб- ... ашаар лэ ехэ ... туйлагдаа гэжэ тэм- ...эртэй.

... табан жэлэй тү- ... жэлэй нэгэдэхи ... гүрэндэ мяха ху- ... түсэб январиин 10- ... гээд баяртай- ...нобди. Энэ ажал ... эршэтэйгээр ... байна.

Манай ажахын һаалишад шэнэ табан жэлэй түрүүшын һарануудта амжалтатайгаар ажаллаба. Февралиин 24-дэ 1976 оной нэгэдэхи кварталай гүрэндэ һү худалдаха түсэб сүм бэелүүлэгдэжэ, 1.565 центнер эрхим шанартай һүн бэлэдхэлэй пунктнуудта тушаагдаба. Һаалишад Ш. Шоёнова, Е. Грехова, Ц. Дондокова, Х. Раднаева, Ц. Д. Дубчинова, Ч. Хашитова, Б. Будаева, Д. Бадмаева, А. Камьянова, Д. Дугданов гэгшэд абаһан социалис уялгануудаа дүүргэжэ, ажахынгаа туйлаһан ехэ амжалтада горитой хубитаяа оруулһан байна.

Хамта дээрээ 6.200 гаран хурьгад мүнөө үедэ абтаад, гарзада оруулагдангүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Жэшээтэ габшагай ажалаараа аймаг соогоо алдаршаһан хонишон Цыден-Дамба Цыденович Доржиев хэнһээшье түрүүн зуун эхэ хониин бүхэнһөө 100 хурьга абаба. Үшөө олон хонишод зуутанай тоодо орохо арга боломжотой. Жэшээлхэдэ, Д. Ч. Цыбенова 100 эхэ хониин бүриһөө 93, Н. С. Дашинимаев — 92, Ц. Б. Жамбалдагбаев — 88, Ц-Д. А. Дагбаев — 82, Н. Ш. Хашитова — 87 хурьга абаад байна. Түл абалга үшөө дүүрээдүй. Тиимэһээ колхозоороо 100 эхэ хониин бүхэнһөө 86 хурьга абаха, түлжүүлхэ социалис уялгаяа манай хонишод сүм дүүргэхэ арга боломжотой.

Механизаторнууднай хабарай тарилгада эдэбхитэйгээр бэлдэнэ. КПСС-эй XXV съездын нээгдэхэ үдэр хүдөө ажахынгаа бүхы техникые заһабарилжа дүүргээд байха уялга тэдэнэр абаа һэн. Энэ зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргээ. Мүнөө техникые туршалга, заһабарилгынь шанарай шалгалта ябуулагдана. Хабарай урихан хаһын ерэхэдэ тараалан дээрэ гарахаар жэншэдгүй болоһон трактор, машинанууд болон бусад зэмсэгүүд бэлэн болонхой, жэрылдэн байна.

КПСС-эй XXV съездын материалнуудтай манай колхозой ажалшад анхаралтайгаар танилсана. Тиихэдээ партиин ямаршье орёо, хүндэ хүшэр зорилго урдань табяа һаань, дүүргэхээр бэлэмди гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ, ажалайнгаа эршые һуладхангүй, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие сүм дүүргэхын түлөө хүсэ шадалаа гамнангүй тэмсэхээр зоригжонхой.

Ц. ГАЛСАНОВ,
«Коммунизм» колхозой парткомой секретарь.
Яруунын аймаг.



ДЕЛЕГАДУУД АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАНА

Манай республикын партийна организациһаа 15 делегат Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездэ хабаадаа һэн. Тэдэнэр түрэл нютагаа бусажа ерээд, ажаллажа байнхай. Тэдэнэр өөһэдынгөө коллективэй ажалшадтай уулзажа, совет коммунистнуудай ехэ хуралдаанай хүдэлмэри, съездын табиһан зорилгонууд тушаа һонирхолтойгоор хөөрэнэ. Энээн тухай тобшохон мэдээсэлнүүдые толилбобди.

Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой, КПСС-эй XXV съездын делегат Жамсо Бальжинимаевич Ванкеев түрэл колхозойнгоо гэшүүдтэй уулзаһан байна. Тиихэдэ «Гусиноозерская» шахтын хүдэлмэришэдтэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадтай уулзажа, өөрынгөө һанал бодол тушаа хөөрэбэ.

* * *

Аймагай түб Мухар-Шэбэр тосхондо эндэхи колхоз, совхозуудай, предприятинуудай, мүн эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар боложо дүүрэбэ. Тус аймагай «Заганский» колхозой суута механизатор, партиин XXV съездын делегат Георгий Иванович Миронов парторганизацинуудай секретарьнартай уулзаа.

* * *

Хориин дунда һургуулиин багша КПСС-эй XXV съездын делегат Дарима Евдокимовна Болдонова һургуулиингаа багшанартай, мүн аймагай түбэй ажалшадтай уулзажа, Эхэ оронойнгоо ниислэл Москва хотодо хараһан, үзэһэн тухайгаа, мүн «Учительская газетын» редакцида болоһон уулзалга тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ.

* * *

Улаан-Үдын Ленинэй ордента локомотив-вагон заһабарилгын заводой үнинэй хүдэлмэришэн Григорий Ефимович Бадмаев КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэридэ хабаадалсаа һэн. Энэ нүхэр өөрынгөө ажалладаг цехэй хүдэлмэришэдтэй уулзажа, түрэл партиингаа съезд тухай хөөрэжэ үгэбэ.

* * *

КПСС-эй XXV съездын делегадуудтай болоһон уулзалганууд ажалшадай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда боложо, тон һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Делегадуудтай уулзалганууд боложо үргэлжэлһөөр.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ ОНСО АНХАРАЛ

Манай районой промышленна предприятинуудта, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудта, хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын эмхинүүдтэ залуу хүбүүд, басагад ехэ олооро хүдэлдэг юм. Тиимэһээ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй үүргэ саашадаа дээшэлжэ, тэдэнэрэй ябуулдаг аша ехэтэй хүдэлмэри горитой удха шанартай болоно.

ВЛКСМ-эй XVII съезд дээрэ хэлэһэн үгэ соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев иигэжэ хэлээ һэн: «Бэеэ даанхай түрүүшын алхамууд хүнэй ажабайдалда тон шухала удха шанартай. Һаяхан һургуули, училищи дүүргэгшэдтэ, техникум болон дээдэ һургуулинуудай хүмүүжүүлэн гаргаһан залуушуулда анхарал, дэмжэлгэ ба туһаламжа ехэ хэрэгтэй байдаг». Энэ заабарие хүтэлбэри болгон, залуушуултай саг үргэлжын хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха эрилтэ партийна эхин организацинуудай урда КПСС-эй манай райком табина. Энэ талаар зарим тэды һайн хубилалтанууд туйлагдаа, урагшатай алхамууд хэгдээ.

Залуушуулые коммунис үзэл бодолтойгоор, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгэй гол шухала хубинуудай нэгэн хадаа һурган хүмүүжүүлгэ болонхой гэжэ мэдээжэ ааб даа. Тиимэһээ энэ асуудал дээрэ онсолон тогтохо дуран хүрэнэ. Юуб гэхэдэ, энэ хэрэг манай район соо яһала үргэнөөр дэлгэржэ, зарим тэды дүй дүршэл бии болонхой ха юм.

Һүүлшын хэдэн жэл энэ талаар тон ехэ удха шанартай байба. Юуб гэхэдэ, һурган хүмүүжүүлгын хэрэг эмхидхэлэйнгээ, хүгжэлтынгөө түрүүшын шата дабажа, болбосоролойнгоо эхиндэ хүрөө бшуу. Тиимэһээ зарим тэды тобшолол хэмээр болоо гэжэ һанагдана.

Нэн түрүүн ямар юумэндэ онсо анхарал хандуулагдаа гээшэб? Һурган хүмүүжүүлэгшэдые шэлэн олохо, зохид сооһь хубаарилан табиха асуудалда тусгаар анхарал хандуулагдаа. Урданайхидаал адли үйлэдбэриин түрүүшүүлые, партиин гэшүүдые, ажабайдалай болон ажалай баян дүй дүршэлтэй хүнүүдые һурган хүмүүжүүлэгшэдээр табинабди.

Гэбэшье нэгэ тон шухала ушар хараадаа абаагүйдэ аргагүй болоо гэжэ тэмдэглэмээр. Һанаад үзыт даа. Һая хүдэлхэеэ ерэһэн залуу хүн үнинэй дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэдэй ажалые үнэн зүрхэнһөө һайшаагаашье һаа, аха хүн хадаа намһаа һайнаар хүдэлнэ ёһотой, тэрэнэй наһанда хүрэхэдөө би өөрөөшье дутуугүйгөөр ажалладаг болохоб гэжэ һанаха ушар дайралдадаг.

Харин сасуутанайнгаа нюдэ хужарлуулмаар хүдэлхыень харабал, ондоохон бодолдо абтаха жэшээтэй. Энэ ушарта залуу хүн бүхэн нимээр хүдэлдэг болохые эрмэлзэхэ болоно бшуу. Тиихэдээ үнинэй хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые халан абахые оролдохо, тэдэнэй ажалые наринаар шудалха, хүдэлмэридөө хэрэглэдэг онол аргануудыень шэнжэлжэ, өөһынгөө ажалда хэрэглэхые оролдохо гэхэ мэтээр урагшаа һанаатайгаар хүдэлхэ байһаниинь дамжаггүй. Өөрһөөнь дүй дүршэлөөр баян хүнэй туһаламжа энэ ушарта тон хэрэгтэй болоно. Тиимэһээ һурган хүмүүжүүлэгшэеэ ехэ хүндэлхэ, зааһан юумыень батадхахые эрмэлзэхэ байна ха юм.

Энээниие хараадаа абажа, үйлэдбэриин түрүүшүүл-комсомолшуудые һурган хүмүүжүүлгын хэрэгтэ эдсүүлхые бидэ яһала оролдонобди. Коллектив соогоо хүндэтэй, моральна болоод политическэ талаһаа болбосоронги хүн лэ залуушуулда нүлөөлхы һайн үльгэр жэшээ харуулжа шадаха. Тиимэһээ хүдэлмэришэн ангиин эрхим түлөөлэгшэд ерээдүйн общество соо гол һуури эзэлхэ зониие хүмүүжүүлхэ эрхэдэ хүртэхэ ёһотой.

Энэ һанамжын тон зүб байһаниие нэгэ жэшээ дурдан харуулая. Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводто 297 һурган хүмүүжүүлэгшэд хүдэлнэ. Эдэнэрэй 85-ниинь КПСС-эй гэшүүд, 31-ниинь комсомолшууд, 246-ниинь хүдэлмэришэд, 51-ниинь инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, 67-ниинь бригаданuудые даагшанар юм. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй 48-ниинь Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадалсаа. 54-ниинь гүрэн түрын шагналда хүртэнхэй, хахадһаа олонхинь 15,15 гаран жэл соо ЛВРЗ-дэ хүдэлнэ.

Үшөө тиихэдэ ямар юумэндэ онсо анхарал хандуулагдана гээшэб? Һурган хүмүүжүүлгын хэрэгые хүтэлбэрилхэ асуудал горитой удха шанартай. Түбхын түрүүндэ һурган хүмүүжүүлэгшын хүдэлмэри хадаа ниитын, партийна тон шухала даабари мүн гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Партком, профком, комсомолой комитет болон захиргаанай хамтын заседани дээрэ һурган хүмүүжүүлэгшэд заабол баталагдаха ёһотой.

Удаань һурган хүмүүжүүлэгшэдэй урда табигдажа байһан зорилгонууд, тэдэнэй дунда үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ социалис мүрысөөнэй гурим, тэдэнэй уялга болон эрхэнүүд, моральна болон материальна талаар тэдэниие урмашуулга — эдэ бүгэдэ тоб гэмээр тодорхойлон бэшэгдэһэн байха зэргэтэй. Тиихэдээ ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай 1975 оной февралиин 24-дэ абаһан «Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ниитэ хүдэлөөе саашадань хүгжөөхэ тухай» тогтоолые хүтэлбэри болгохо тон шухала.

Энэ хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ уялгатай һурган хүмүүжүүлэгшэдэй соведүүд хаа хаанагүй бии болгогдожо, парткомуудай болон партбюронуудай ударидалга доро ажал ябуулгаяа бэелүүлнэ. Тиихэдээ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй политическэ болон экономическа һуралсалда онсо анхарал хандуулдаг болонхойбди. Гадна һурган хүмүүжүүлэгшэдэй юрэнхы болон мэргэжэлэй бэлэдхэл харааһаа гарадаггүй.

Энээнһээ гадна һурган хүмүүжүүлэгшэдэй тусхай һуралсал манай район соо яһала зохидоор, эмхитэйгээр ябуулагдадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хоёр университет (нэгэниинь районно, нүгөөдэнь авиационно заводой), саг үргэлжын нэгэ семинар (локомотив-вагон заһабарилгын заводто) мүнөө дээрээ эмхидхэгдээд, хүдэлмэриеэ урагшатай һайнаар ябуулна.

Манай районой промышленна предприятинуудта һурган хүмүүжүүлгын хэрэгые хүгжөөхэ талаар туйлагдаһан зарим тэды дүй дүршэл тухай, энэ хэрэгэй нүлөөлхы үүргэ, удха шанар болон үрэ дүн тухай тобшохоноор тогтохо дуран хүрэнэ. Нэн түрүүн Улаан-Үдын прибор бүтээлгын завод тухай хөөрэһүү.

Эндэ һурган хүмүүжүүлэгшэдэй заводой соведһээ гадна, цехүүдэй соведүүд бии болгогдонхой. Тус предприятиин партком болон завком эдэнэрэй хүдэлмэреэр ходо һонирхожо, горитой туһа хүргэжэ, саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй семинар хирэ-хирэ болоод лэ зарлагдажа, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд, заводой хүтэлбэрилэгшэд. дүй дүршэл ехэтэй үнинэй хүдэлмэришэд эндэ үгэ хэлэдэг, дүй дүршэлөө хубаалдадаг юм.

Гадна цехүүдэй соведүүдэй дунда конкурс-харалганууд нэгэ хэды болоод лэ үнгэргэгдэнэ. Эрхимлэһэн цехтэ, һурган хүмүүжүүлэгшэдэ дамжуулгын улаан вымпел барюулагдана, ханын һониндо гаргагдажа, дүнгүүдыень олониитэдэ мэдээжэ болгохо талаар хүдэлмэри хэгдэнэ. Жэл бүхэндэ «Эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэд» элирүүлэгдэдэг юм. Иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн зондо Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэг барюулагдадаг гээшэ.

1974 ондо 3, 1975 ондо 5 хүн энэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тиигээд утаһа орёогшо Г. П. Солодухина, мүлигшэ И. В. Еремеев гэгшэдэй дүй дүршэл харуулһан плакат гаргагдаа һэн. Гадна эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэдэй ажалые харуулһан фильм заводой кино буулгаха дуратайшуул бүтээжэ, харуулан ойлгуулгын хэрэгтэ ехэ туһатай юумэн хэгдээ.

Наринаар шэнжэлээд, тобшолол гаргахада, тус заводой һурган хүмүүжүүлэгшэдэй хүдэлмэри нүлөөлхы ехэ удха шанартай байна. 25 хүрэтэр наһатай хүдэлмэришэдэй дунда ажалай болон ниитын журам эбдэхэ ушар, кадрнуудай һэлгэсэ эрид доошолно, эдэнэрэй эрдэм мэдэсэ, мэргэжэл, дадал шадабари улам дээшэлнэ.

Хэрбээ 1971 ондо эдэнэрэй дунда нормоёо дүүргэдэггүй 56 хүн байһан һаа, 1975 ондо 14 хүн болоторoo үсөөрөө. 162 хүн ажалай болон ниитын журам эбдэһэн һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 76 иимэ ушар дайралдаа. 1971 ондо 217 залуу хүдэлмэришэд ажалһаа гаража ошоһон юм. Харин 1975 ондо 153 хүбүүд, басагад энэ коллективэй бүридэлһөө гараһан байна.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ һурган хүмүүжүүлгын хэрэгые үндэһөөрнь һайжаруулха талаар Улаан-Үдын авиационно заводто ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Һурган хүмүүжүүлэгшэдэй заводой совет урид хараалагдаһан түсэбэй ёһоор хэмжээ ябуулганuудаа бэелүүлдэг болоо гэжэ онсо тэмдэглэмээр.

Коммунист, юһэдэхи табан жэлэй ударник, 1975 оной социалис мүрысөөндэ илагша, үнинэй хүдэлмэришэн, һурган хүмүүжүүлэгшэ Тимофей Изотович Фёдоров залуушуулые һургахадаа бэрхэ хүн гэжэ дэмы суурхаагүй. Тэрэнэй һургаһан залуу хүдэлмэришэн Александр Жуков үндэр мэргэжэлтэй слесарь болоод, халаанайнгаа даабарине ходо үлүүлэн дүүргэнэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө цехэйнгээ комсомолой комитедэй гэшүүнээр һунгагданхай.

Фрезеровщик А. Г. Бородин, автомадуудые заһабарилагша Н. М. Карпенко, доводчигууд М. П. Васильев, Н. А. Михайленко, барилга-хабсаралгын управлениин бригадые даагша В. И. Куряев гэгшэд эрхим һурган хүмүүжүүлэгшэд гэһэн нэрэ зэргэдэ 1975 оной дүнгөөр хүртэбэ.

Залуу хүдэлмэришэдтэй ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын гээ хүдэлмэриин онол аргануудые олон янзын болгохые энэ заводто оролдоно гэжэ тэмдэглэмээр. Хүдэл
нэй нэрэ зэргэ олгол
лиин наһанда хүрэлэ
ёһололой үдэшэнүүд,
болон дайнай ветеран
уулзалганууд, уялгата
да үдэшэлгэ жэл бүхэн
хидхэгдэнэ.

Цех бүхэн соо «За
дэлмэришэн ажалдаа»,
луушуулые һурган
жүүлэгшэдэй хүдэлм
руулһан хоёр плакат
гаргагдаа. Заводой
ражтай «Полет» гэжэ
дэ энэ асуудалаар ма
нууд ходо гаража бай

Локомотив-вагон
рилгын заводто залуу
мэришэдэй ажалай, по
скэ эдэбхине саашадань
шэлүүлхэ талаар
юумэн хэгдэнэ. Гадна
нэрэй дадал шадабари
лон мэргэжэл һайжа
талаар һурган хүмүү
шэд ехэ үүргэ дүүргэ
на. Жэшээлхэдэ, 1975
18 наһатай 67 хүдэлмэ
разрядаа дээшэлүүлээ,
хүн түрүүшынгээ
абаа. 300-аад хүбүүд, б
хүдэлмэришэн залуу
үдэшын һургуулида һ

Онсолходо, КПСС-эй
най райком һурган хү
жүүлгын хэрэгые саашадань
хүгжөөхэ асуудалда ар
табан жэл соо бүри е
харал хандуулдаг боло
на.

Л. БОЛДОНО
КПСС-эй Железнодоро
райкомой секре
Улаан-Үдэ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

АРГА ОНШЫЕНЬ ОЛОНХОЙ

Түрэл партиимнай XXV съезд дээрэ баталагдан абтаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» соо ороохо тарянай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, машина, техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ, дундаршагүй баялиг — газарайнгаа үрэжэл улам һайжаруулха тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнхэй гээшэ. Тиин партиингаа хараалһан энэ зорилгые сүм бэелүүлхын тула «Восточные Саяны» колхозой С. Сыхеевэй хүтэлбэрилдэг Таһархайн тракторно-тарян ажалай бригадын механизаторнууд, таряашад эдэ үдэрнүүдтэ горитой хүдэлмэри ябуулжа байна.

Таһархайн отделени колхоз соогоо гол түлэб һү элбэгжүүлхэ, ороохо таряа ехээр тарижа, баян ургаса хуряаха шэглэлтэй юм. Тиимэһээ тус бригадын таряа тариха газарынь бусадһаа ехэ байхаһаа гадна, машина, техникээршье элбэг.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Таһархайн механизаторнууд түрүүшүүлэй онол арга ажалдаа шадамараар хэрэглэжэ, ороохото ургамалнуудай үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэдэг, газараа һайнаар элдүүрилжэ, тарилгаа агротехническэ заабариин ёһоор. богони болзорто, эрхим шанартайгаар үнгэргэдэг болонхой. Тиигэжэ үнгэрһэн табан жэлэй туршада тарянай ургаса эрид дээшэлүүлжэ, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Тусхайлан хэлэбэл, энэ бригадын механизаторнууд юһэдэхи табан жэлэй туршада ороохо тарянай ургаса хоёр дахин дээшэлүүлээ гэхэ гү, али 1971 ондо гектарай 10,3 центнер таряа абаһан һаа, түгэсхэхы жэлдэ гектар бүриһөө 21,2 центнер ороохо суглуулжа, гүрэнэй амбаарта даабариһаа гадуур 2.240 центнер таряа тушааһан байна.

Дурсагдагша бригадын механизаторнууд яагаад иимэ амжалта туйлааб гэбэл, нэгэдэхеэр, һүүлэй жэлнүүдтэ илангаяа уһалагдадаг поли дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ технологическа картынгаа ёһоор, ехээр оруулжа, ургасаяа һайнаар харууһална. Хоёрдохёор, намарай паар ехээр хахалжа абадаг болоһонойнь ашаар хабарайнь тарилга түргэн болзорто үнгэрнэ. Мүн тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгээ һайнаар сэбэрлээд, хаһа болзортонь тарилгын шанарта хүргэхэдэнь ямаршье жэлдэ тоггууригай баян ургаса хуряагдаа бшуу. Иигэжэ бог буртаг үбһэнһөө хамгаалагдажа, жэгдэ һайнаар ургажа эдеэшэһэн таряагаа намартаа хуряахадааше тиимэ ехээр үнжагайрнагүй, бүхы ажалаа урид хараалагдаһан болзор соогоо хэжэ дүүргэнэ гээшэ. Эдэ бүхы хүдэлмэреэ эмхитэйгээр ябуулһанай ашаар лэ жэл бүри баян ургаса абажа амжана ха юм. Гэхэтэй хамта даалгагдаһан бүхы машина, техникэеэ бүтээсэтэйгээр, һаадгүйгөөр хүдэлгэдэг болоһонһоонь мүн лэ дулдыдана гэжэ хэлэлтэй.

— Тарянай ургаса жэл жэлээрээ илгаатай байгаал юм бэзэ. Теэд манай бригада ургасаяа эрид дээшэлүүлжэ, гектар бүхэнэй ашаг үрые улам эрьбадхахын түлөө оролдодог болонхой. Энэ талаар яһала дүршэлтэйшье бологдоо. Нёдондо Ехэ Таһархайн 130 гектар поли дээрэ гектарай 4 центнер хүртэхөөр аммиагай уһа оруулһамнай ниилээд баян ургаса абтаа. Гектар бүриһөө 24 центнер шэниисэ хуряагаа һэмди. Мүн Үндэр — Шогонойн тарялаанһаа гектарай эды шэнээн ургаса суглуулагдаа һэн. Иигээд ерэхэлээрээ, газараа эзэн ёһоор ашаглажа, һайса үтэгжүүлээд, элдүүрилээд, тарилгаа богонихон болзорто, шанартайгаар үнгэргэхэдэ хэзээдэшье баян ургасын лаб абтаха байһание энэ дүнгүүд элеэр гэршэлнэ ха юм, — гээд, бригадир С. Сыхеев дэлгэрэнгыгээр мэдүүлээ бэлэй.

— Энэ бригадада дүршэлтэй бэрхэ механизаторнууд захаһаа олон гэжэ онсо тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, тоггууритай баян ургаса эдэнэй хүсэл зоолдолгоор, хүдэр балсанта гараар ургуулагдана ха юм. Тэдэнь хэд бэ гэбэл, залуушуулые һурган хүмүүжүүлдэг үнинэй механизатор Намсарай Доржиевич Таряшинов, Дугарцырен Нимаевич Шожоев, суута урлан нарижуулагша, ухаалан зохёогшо Догба Онгорович Малзуров, Дымбрен Пилаевич Соктуев болон бусад болоно. Эдэ нүхэднай ажалдаа гансахан эрхим амжалта туйладаг бэшэ, мүн залуу үетэниие механизаторай мэргэжэлдэ һургаха, дүршүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэдэг байна. Мүнөө эдэ дүршэлтэй механизаторнуудай хүтэлбэри доро бригадын бүхы машина, техникэ хүсэд заһабарилагдажа, хабарайнгаа тарилгада бэлэн болгогдоод байнхай.

Гансашье ажахы соогоо бэшэ, мүн аймаг дотороо суута гараһан Таһархайн таряашад, механизаторнууд байгша ондо гектарай 22 центнерһээ бага бэшэ таряа, 500 центнер күузику, 300 центнер кукурузын эшэ набша хуряахаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ сүм бэелүүлхын тула эдэ үдэрнүүдтэ хабарайнгаа тарилгада түгэс бэлдэжэ, түрүүшын һайрам алдангүй поли дээрээ тогтоохын түлөө горитой бэлэдхэл хэжэ байнхай.

И. ФЕДОРОВ.
Түнхэнэй аймаг.



Жэл бүри шубуунай мяха ехээр тушаадаг «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо Кабанскын совхоз нугаһанайнгаа тоо толгойе горитойгоор олошоруулжа байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: инкубаторна станциин операторнууд Елена Кузнецова Валентина Суворова хоёр дальбараа болохо үндэгэ шалгажа байна.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

ЭРДЭМ НАУКА—ТҮСЭБТЭ АРБАДАХИ ТАБАН Ж

ХИМИ—ХҮДӨӨГЭ АЖАЛШАДТА

Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ химигүүд урда табан жэлэйхиһээ олон миллион тонноор ехэ үтэгжүүлгэ гаргахые түсэблэнэ. Мал ажалда зорюулжа, 5 миллион тонно тэжээлэй нэмэлтэ үйлэдбэрилхөөр хараалагдана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай орон дотор мал ажалда хими нэбтэрүүлхэ шэнэ һалбари бии болгогдожо, ниилээд хүгжөөгдэһэн байна. Тэжээлэй зургаан түхэлэй фосфат, аминокислота, белок ба витаминуудые һэлгэдэг зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэнэ. Хорото шумуулнуудһаа, үбшэн тахалһаа ургамалнуудые, амитадые хамгаалхын тула химическэ зүйлнүүдые, мүн буртаг үбһэ зайсуулдаг хэрэгсэлнүүд—гербицид үйлэдбэрилгые ниилээд үргэдхэхэ зорилгонууд шэнэ түсэбүүдээр табигданхай.

Химическэ продуктнуудай түхэл янза олошоруулагдаха юм. Эдэниие үйлэдбэрилгын гаргаша бага болгогдохо, үрилтэ хэлгэтэй үргэнөөр тэмсэхэ шухала. Химическэ эдлэл хэрэгсэлнүүдэй хорото нүлөөнһөө ориҺон тойронхи байгаалиие, агаарые, уһые сахин хамгаалгада ехэ анхарал хандуулагдана. Химическэ үйлэдбэриие үргэнөөр хүгжөөһэнэй, научна шэнжэлгэнүүдые бүхы дээрэнь үргэдхэһэнэй ашаар эдэ зорилгонууд туйлагдаха жэшээтэй. Биологуудтай, агрономуудтай, зоотехнигүүдтэй, бусад мэргэжэлтэдтэй химигүүд хамтаржа, шэнжэлгэнүүдые хэхээр хараална.

Фосфор, азот, кали ба шэмэтэ бусад зүйлнүүдтэй азодой болон нэгэдхэмэл шэнгэн үтэгжүүлгэ хэрэглэлгэ, хатуу үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилгэтэй сасуулхада, промышленностьда мүнгэ һомсололтые ниилээд бага болохо байна. Энээнэй тула шэнгэн үтэгжүүлгэ оруулдаг оньһон техникые һэльбэн шэнэлхэ хэрэгтэй. Ороной зарим районуудта иимэ хэмжээ ябуулга үнгэргэгдэһэн байна. Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ энэ саашадаа үргэнөөр хүгжөөгдэхэ юм.

Шанар муутай фосфоридуудые һайжаруулхын тула ехэ ажал ябуулхые химигүүд, шанаржуулагшад шармайн оролдожо байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай орон дотор гурбан заводто фосфадуудые гидротермическэ аргаар болбосоруулга нэбтэрүүлэгдэжэ, кислота болон щелочь, мүн электрын эшэ хүсэ ехээр аямаха аргатай болообди.

Манай орон дотор
нэгэ үнэтэ шэнэ зүй
шагдаба: нүхэ малтажа
рай гүн дундаһаа
дабһан олзоборилон
Энэнь газар доро хи
хүндэ хүдэлмэриие заһ
жа, ехэ арьбалалта хэх
на.

Аммиак, азотно
карбамид, аммиагай
синтезлэхэ түхеэрэлгэ
хүсые ехэдхэхын тула
промышленностьда хол
раата хүдэлмэри
юм. Түсэбтэ арбадахи
жэлдэ серно кислотаһа
люу һайн азотно кисло
фосфат болбосоруулгые
жөөхэ хэрэгтэй. Аммоф
нитрофоскын, карбоам
кын хүсэтэ шэнэ цехүү
рягдаха юм.

Хүдөө ажахын ургама
—хартаабха, виноград
ба бусад ургамалнууда
гаса дээшэлүүлгэдэ хл
үтэгжүүлгэнүүд хаяг
Хлортой байгаа һаа, про
нуудай шанарые доош
даг. Тиимэһээ шэнэ
табан жэлдэ калиин
жүүлгэнүүдэй зарим
хлортой кали бэшэ,
сульфат, фосфат гү, али
рат кали байхаар гаргаж
хала.

Хүнүүдтэ ашагтай
хорогүй, аюул хүргэ
ан амитадта, шубуудта
хой шумуулнуудта
туһатай гербицидүүдые
сектицидүүдые үйлэдб
гаргаха эрдэм техни
шухала зорилгонууд
дана. Химическэ, биол
ска ба агротехническэ
раа ашаг ехэтэй
зүйлнүүдые үйлэдбэ
гаргажа, хүдөө ажахы
рэглэлгэ ерээдүйтэй б

Ургамалнуудай
тэжээл гээлтэ хоролто
хадагалхын тула
ябуулга хэхэ хэрэгтэй
мэһээ химигүүд, ми
гууд консервэ болгод
нүүдые шэнжэлжэ
лүүлхэ, промышленно
хүдэлмэрилэгшэд эдэн
лэдбэрилгээ ниилээд үр
хэ ёһотой.

Үшөө нэгэ һонин
тухай тогтожо хэлэхэ
тэй. Мутагенүүд гэжэ
дэдэг химическэ зүйлн
хэрэглэһэнэй ашаар
нуудай үрэһэ хүрэнгэ
руулгые түргэдхэхэ
жатай байдал бай
тула химигүүд, био
хамтын оролдолго
Ургамалнуудай гарга
гэдхэхын тула хим
зүйлнүүдые хүдөө
эдэбхитэйгээр нэбтэ
шухала.

Ороной хүдөө ажахы
шадань хүгжөөлгэдэ
удха шанартай бусад
жэлгэнүүд шэнэ таб
дэ хэгдэхэ байна. Хи
ба индустриин тэрэ
тэрхы бусад һалбарин
дэм, техникын айха
хүсэтэй болонхой. Эд
дэ хүдөө ажахыда хим
тэрүүлхэ, тэрэнэй аш
мые дээшэлүүлхэ а
шэнэ зорилгонуудые
татайгаар бэелүүлэ
дамтай үндэһэ һуури

С. ВОЛЬФКОВ
академик, Д. И. Мен
евэй нэрэмжэтэ хими
бүхэсоюзна бү
през

ПРИБАЙКАЛИИН АЙМАГТА

ОЛӨ МЯНГАНДА ХУДАЛДАГДАБА

Аймагай промышленна предприятинууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхинэй хоёр һара соо амжалтатайгаар ажаллаһан, продукци худалдалгаар хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энэ үедэ 5122,8 мянган түхэригэй продукци худалдагдаха түсэб 5149,5 мянган түхэригтэ хүргэгдөө.

Хоёр һарынгаа түсэбһөө гадуур 106 мянган түхэригэй продукци худалдаһан Сэлэнгын модоной баазын коллектив социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Удаадахи һууринуудые Байгалай, Итанцын, Еловско леспромхозуудай, Татауровска авто-заһабарилгын заводой, Прибайкалиин ой модоной ажахынууд эзэлнэ.

ТҮРҮҮ ҺААЛИШАД

КПСС-эй XXV съездые угтуулан, аймагай ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха хоёр һарынгаа түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Тиин 4485 центнэрэй орондо 4530 центнер һүн худалдагдаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Прибайкальский» совхозой Покровскын һү һаалиин фермын коллектив үнеэн бүриһөө 520 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгаяа 535 килограммда хүргэһэн байна. Һаалишадай олонхинь абаһан социалис уялгануудаа үлүүлэн бэелүүлжэ шадаа. Тэдэнэй дундаһаа Ленинэй ордендо Н. М. Токмакова, Н. Н. Молокова гэгшэд илангаяа шалгараа. Мүн Юговскын һүнэй фермын түрүү һаалишад Т. Т. Вершинина, Н. А. Синицина гэгшэд үнеэн бүриһөө 680 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгануудаа 746 килограммда хүргөө.

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР — 60 МЯНГА

Байгалай леспромхозой коллектив хоёр һарынгаа түсэб болзорһоонь уридшалан — февралиин 23-да дүүргээд, һарын эсэс хүрэтэр 60 мянган кубометр барилгын модо түсэбһөө гадуур бэлэдхэбэ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилэн З. У. Болоневой бригада габшагайгаар ажаллана. Энэ бригада январь һарада «Забайкаллес» нэгэдэлэй модошодой бригадануудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан юм.

Модо зөөлгэ дээрэ автомашинын жолоошод Д. И. Иванов, М. Д. Томсон гэгшэд онсо һайнаар ажаллаа. Тэдэнэр халаанайнгаа даабари 130—135 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

П. ГРИГОРЬЕВ.

ТҮРҮҮШЫН ЗУУТАНАЙ БРИГАДАДА

РЕПОРТАЖ

«Авангард» совхозой ахалагша хонишон Ф. Д. Бобылев аймаг соогоо түрүүлэн зуутанай зэргэдэ жагсаба. Подлопатка тосхонлоо хойшоо арбаад модоной газарта, Хёлго мүрэнэй зүүн эрьедэ хонинной байра түбхинэһэн юм. Эндэ Түлын түрүү хонишодой нэгэн Ф. Д. Бобылевой бригада долоодохи үбэлөө үнгэргэжэ байдаг.

Бидэнэй эндэ ерэхэдэ хонишод шэнэ түл абажа, забда сүлөөгүй байба. Байра байдалынь һайн, ёһотойл эзэн шэнгеэр хүтэлбэрилнэ гэжэ гансата мэдэхээр. Хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл, талха тарянай зүйл газаань асарагданхай. Байрын хажуудахи худагай гэрэй пеэшэнһээ хуурай түлеэнэй хара утаан огторгой өөдэ һуунагтан мушхарна.

Ахалагша хонишонтой уулзажа, ажал хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдэхэ һанаатай хурьгадай дал соо орохоёо ябахадамнай һая хурьгалһан хонидто үбһэ үгэжэ ябаһан хорёод наһанай эхэнэр: «Филипп Дмитриевичэй зүбшөөлгүйгөөр, хүлөө аршангүйгөөр дал соо орожо болохогүй юм» гээд мэдүүлбэ. Ариг сэбэрые сахиха талаар алдуу хэһэндээ бидэнтэй ябалсаһан партиин райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша В. К. Перевалов хонишонһоо хүлисэл гуйба.

Танилсабабди, хурьгашан Ковалева Валентина гээшэб. Нүхэртэеэ түрүүшынгээ жэл эндэ хүдэлжэ байнаб. Ондоо хүниие зүбшөөлгүйгөөр, гуталайнгаа ула сэбэрлэнгүйгөөр хурьгадай дал соо оруулхагүй гэһэн даабари ахалагша хонишонһоо абанхайбди гэжэ хэлэбэ. Харахадамнай үүдэнэй хажууда тэбхэр хайрсаг соо хлорно избёосхотой холигдоһон хюрөөгэй хибэдэһэн байна. Дал соо ороходоо хүн бүхэн, хонишод өөһэдөө хүлөө тэндэ аршадаг гуримтай. Хурьгашан эхэнэртэй хөөрэлдэһөөр байтарнай, үнинэй танил Филипп Дмитриевич хонидоо уһалжа байһанаа бидэнэй хажууда ерэбэ.

— Түрэл партиингаа XXV съездын үедэ хурьга абаха түсэбөө дүүргэһэндээ урматай байнабди, — гээд ахалагша хонишон хөөрэнэ.

— Уялгатнай хэдыб?

— Зууһаа 112.

— Дүүргэжэ шадаха гүт?

— 604 хониноо 604 хурьган абтаад байна. Нэгэшье гарза үгы. 60 хонин эхирлээ. Үшөө 60 гаран хонин хурьгалха. Юрэдөө, уялгаяа дүүргэхэ арга боломжотойбди. Иигээд лэ түл түрсэеэ гарзада оруулангүй, хүхэ ногоон дээрэ гаргаха эгээл харюусалгатай ажалнай эхилбэ гээшэ. Үбһэ тэжээлнайшье тиимэшэг даа. Намартаа һайса тарганһан хадаа хонид хүсэ шадалаа, табяагүй, — гээд Филипп Дмитриевич бригадынгаа ажалтай танилсуулба.

Ахалагша хонишон туһалагша Н. Ф. Бухольцевтай хамта дүрбэдэхи жэлээ ажаллана. Эдэ жэлнүүдтэ хоюулан хонин бүриһөө хурьга абажа, зуутанай зэргэдэ жагсана. Нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга түлжүүлээд, тус бүриень 23 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгааһан юм. Тиигэжэ Бобылевой бригада аймагай хонишод сооһоо хоёрдохи һуурида гараа һэн. Түл абалгын үедэ хурьгашанаар гурбан хүниие нэмэжэ абадаг. Мүнөө А. В. Бобылев, В. Ковалева, А. Н. Кашина гэгшэд хурьгашанаар хүдэлнэ.

Хонишодой ажалтай, байра байдалтай танилсахада тэдэнэр съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа нэртэй солотойгоор дүүргэхэ арга боломжотой. Хурьгалһан, хурьгалхаяа байһан хонид тарганууд, намарайнгаа хүсэ шадал табяагүй гэхээр. Хурьгадыньшье өөдэргэн. Шэнэ түл абалга эндэ февралиин эхеэр эхилээ. Ойрын үдэрнүүдтэ түл абалга түгэсхэхэнь. Хурьгалха болоһон хонид полоомон дэбдихэртэй хаамаг соо урид оруулагдана. Түрэһэн хонид хурьгадтаяа тэрэ хаамаг соогоо хэдэн хоногто байлгагдана. Бүхыдөө бидэнэй ябахада 40 тиимэ хаамаг соо 40 хонин хурьгадтаяа байгаа һэн. Хонин бүхэндэ сүүдхын 400 грамм һайхан үблэн, 350 грамм талха тарянай зүйл, минеральна тэжээл, бүлеэн уһан дуран сооһь үгтэнэ. Хурьгадай эхэдээ һайса дадаһан, таниха болоһон хойнонь тэдэниие нэгэ бүлэг болгожо, ондоо хаамагта оруулна. Хурьгад үдэртөө эхэеэ гурба дахин хүхэнэ, һүниндөө эхэтэеэ хононо. Тэндэнь бүлеэн уһан ходо байдаг. Нарай хурьгадта һайхан үбһэн, татагдаһан талха тарянай зүйл, минеральна тэжээл, уһан баһал үгтэнэ.

Ажахын хонишодой ажал хүдэлмэринь урагшатай һайн ябана. Хонишон бүхэн үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, ажалай шанар һайжаруулха, мүнөө жэлэй угтамжын түсэб-уялгануудаа дүүргэхын түлөө эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэд. Жэшээнь, ахалагша хонишод Б. Д. Дашиев, Г. Е. Бухольцев, Н. Л. Денисов В. С. Бухольцев гэгшэдэй бригаданууд түл абаха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө.

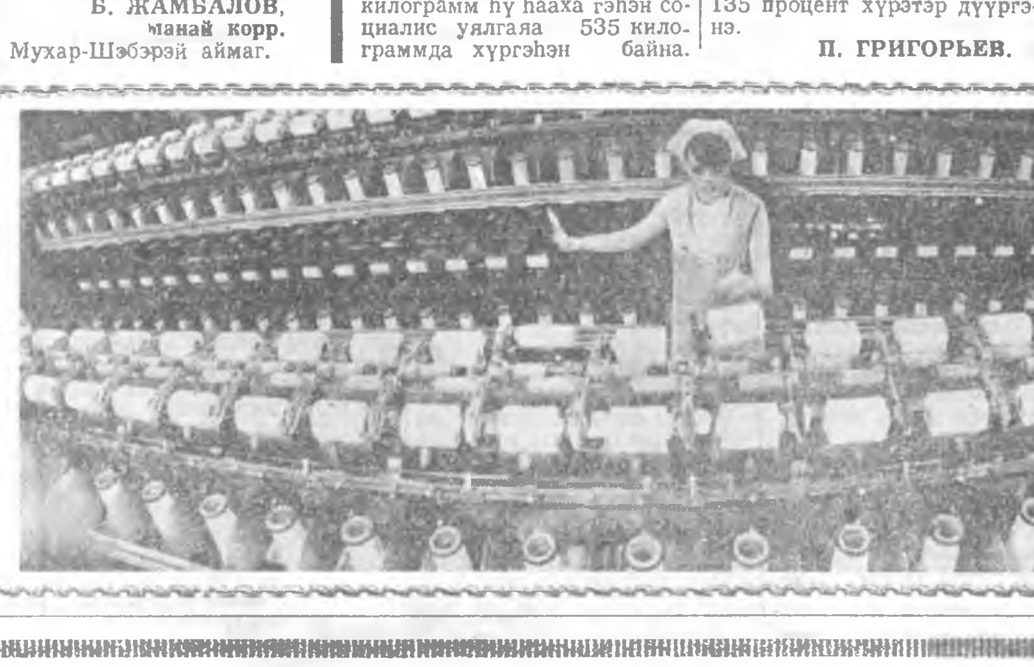
Совхозой эхэ хонидой 11 отарада шэнэ түл абалгын халуун хаһа шиидхэхы шатадаа оробо. Ажахын хонишод мүнөө жэлдэ 5200 хурьга абажа түлжүүлхэ түсэбөө 4800-да хүргөөд байна.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.
Мухар-Шэбэрэй аймаг.

САРАТОВСКА ОБЛАСТЬ. Энгельсскэ «Химволокно» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ «Эрхим шанарай табан жэлдэ бата найдабаритай ажал» гэһэн уряа доро мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрбэ. Предприятиин коллектив түсэбтэ арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ продукци худалдаха даабаряа болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 300 мянган түхэригэй продукци, 200 тонно химическэ утаһа даабариһаа үлүүлэн гаргахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ацетатна үйлэдбэриин утаһа томожо ээрэдэг цех соо.

ТАСС-ай фотохронико.



ҺУНГАГШАДАЙ ЗАХЯА ДҮҮРГЭХЭ

ликымнай ажалша- дуудай Советүүд органуудай хүтэл- hунгагшадай захяа хэрэгтэ анхаралаа табидаг болонхой. hун- өөhэдынгөө захяа соо болоч соёл хүгжөөхэ, арад зо- эрилтэ гүйсэдээр ханга- Советүүдэй хүдэлмэри руулха, онол аргыень, дуршэлыень согсолхо, гэhэн эрилтэ таби-

талаар республикы- Советүүд нилээд дүй болоо. hунгагша- захянуудые согсолон дүүргэлтыень хинан гурим тогтоогдон- хэрэгтэ нютагай Со- депутадуудай hун- нгаа захиануудые дүүргэжэ байха тухай АССР-эй Верхов- Советэй Президиумэй дүрим бага бэшэ нү- үлөө.

лтын урда тээхи нууд дээрэ, депута- кандидадуудтай уул- дээрэ hунгагшад захяа- үгэдэг юм. Гүй- нууд ороhон захиануу- ны талаhаань нари- хаража, материальна нигэ hомололгын ар- зэргээр хэм- буулгануудые хараа- Советүүдэй сесси дээ- даг. Шэнээр hунгаг- Советүүдэй нэгэдэхи дээрэ зүбшэгдэhэнэй захиануд баталаг- тоологдодог.

шадай депутадуудай hунгагшадай за- дые бэелүүлхын тула зөөри нэмэкэ олохо үүсхэл оролдолго болонхой. Мүн пред- болон эмхи зургаа- гэр байрануудые заhабарилгада, ба- харгы замуудые хараалагдаhан зөө- эдеэр ашаглахын ту- йhэн эрхэеэ Советүүд эдлэнэ.

дахи табан жэлэй республика дотор- ажалшадай ашаа туhада олон тоото барил- хэгдээ. Энээхэн хуга- гүрэнэй, колхозуу- ламжаар 40 мянган йха зохид hайн бай- мянган дүрбэлжэн талмайтай хубиин гэр ууд, 17 мянган дүр-

бэлжэн метр талмайтай магазинууд, 7,2 мянган хүнэй hууха hууритай столовонууд үргэдхэгдэhэн, 18560 hурагшадай hураха дунда hургуулинууд баригдаhан байна. Тэрэ тоодо предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүсөөр 6584 hурагшадай hураха 34 hургуули, 30 яслисад, 47 соёлой байшан, клуб, кинотеатрнууд ашаглалгада үгтэhэн, 117 үргэн экрантай киноаппаратура табигдаhан байха юм.

Гадна hунгагшадай захилаар ажалшадые коммунальна ажахын, хэлхеэ холбооной, барилгын, город, тосхонуудые ногооруулгын, харгы замай талаар хангаха ябадал hайжарhан, хараатай хүдэлмэри ябуулагдаhан байха юм.

Һунгагшадай захиануудые дүүргэлгээр республикымнай түб хото Улаан-Үдэдэ жэлhээ жэлдэ ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ байдаг юм. Үдэ гол дээгүүр гараhан шэнэ хүүргэ баригдажа дүүргэгдэhэн, Железнодорожно районой Пушкинай нэрэмжэтэ үйлсөөр хурын уhа урадхуулха түхеэрэлгэ болон эдеэ хоол худалдаха хэдэн шэнэ магазинууд ашаглалгада үгтэhэн байна. Вагжанова тосхоной hургуули, Никольско тосхоной столово, городой больница болон олон тоото hургуулинуудай спортивна залнууд капитальна заhабарилгада ороо. Гадна түрэл городоо болбосон түхэлтэй болгохо, барилгануудые олоор хэхэ, үйлсэ талмайнуудые ногооруулха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа.

Хүдөө нютагуудта горитойхон хүдэлмэри баhал хэгдэжэ байдаг юм. Бүри hаяшаг Верховно Советэй Президиум hунгагшадай захиануудые дүүргэхэ талаар Баргажанай аймагай Советүүдэй ябуулжа байhан хүдэлмэрине хаража үзөөд, hайн талануудыень онсолон тэмдэглээ.

Юhэдэхи табан жэлэй туршада аймаг дотор капитальна барилгада 30 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Тиигэжэ 27 мянган дүрбэлжэн метр талмайда гэр байранууд баригдаа. Тэрэ тоодо соёлой байшан, клуб, хоёр дунда hургуули, участогай больница, яслинууд, мүн бэшэшье барилганууд ашаглалгада үгтэhэн байна.

Баргажан гол дээгүүр баригдаха хүүргэ, «Орбита» гэжэ телевизионно станци, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо нүүдэлиин фермэ, Үүргэйн, hубын hургуулинууд hаяын үеэр ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Мүн шэнэ аэропорт баригдахаар түсэблэгдэнхэй.

Һунгагшадай захиануудые дүүргэхэ талаар Загарайн аймагай Советүүд оролдосо үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Эндэ хилээмэнэй завод, хүүгэдэй саадууд, хирургическа корпус, худалдаа наймаанай түб, телевизионно ретранслятор ашаглалгада үгтэhэн. Элхиин поселогто хүгжэмэй hургуули нээгдэhэн байха юм. Хүдэлмэришэдэй поселок, тосхонууд ногооруулагдаа, болбосон түхэлтэй болгогдоо.

Олонхи ушарта хамтын хүсөөр барилгануудые хэдэг hайшаама заншал бии болоно байнхай. Нэгэ иимэ ушар эндэ дурдаха хүсэл бии. Аймагай түбтэ hайн хирургическа корпус үгы байгаа. Түргөөр барюулха тухай асуудал нэгэнтэ бэшэ табигдаhан юм. Аймагай Советэй гүйсэдхэхэ комитет энэ асуудал анхаралтайгаар шэнжэлжэ үзөөд, промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсэжэ, түбэйнгөө больницын дэргэдэ 348 мянган түхэригэй шэнэ түхэлэй хирургическа корпус барюулаа.

Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй сомоной Совет hонирхолтой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Нютагаа болбосон түхэлтэй болгохо, айл бүхэнэй газаа hөөг бургааhа hуулгуулха талаар зонойнгоо дунда мүрысөө үүсхээ hэн. Тиигэжэ нютагайнь зоной хүсөөр hүүлэй табан жэлэй туршада 50 айлай байра hэльбэн заhагдаhан, 17 шэнэ байра баригдаhан, дал хорёонуудынь заhагдаhан, гэрнүүдынь hайханаар шэрдэгдэhэн байна. Ажал хэжэ шадаха хүн бүхэн жэлдээ 70 часай туршада хотоноо болбосон түхэлтэй болголгодо, ногооруулгада ажалладаг заншалтай.

Сомоной харьяата газар дээрэ оршодог хоёр хотоной үйлсэнүүдтэ 7 мянган hөөг бургааhан, айлнуудай гэр шадар 2 мянган үрэ жэмэстэ модод hуулгагдаhан, 7 сквер бии болгогдоhон, 12 хүүргэ баригдаhан байха. Алла тосхондо ниитын хүсөөр, совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй дэмжэлгээр футбол, волейбол наадаха стадион нээгдээ. Хажуудань 240 хүнэй hууха эстрадна талмай баригданхай. Ендэрынь дээрээ hарабша хушалтатай юм.

Мүн Улаан-Үдын аймагай Заводской сельскэ Совет ниитын хүсые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ шадана. Үнгэрэгшэ жэл посёлогой ажаhуугшадай хүсөөр спортивна зал баригдаhан, водопровод татагдаhан, харгы заhагдаhан байха юм.

Спортивна залай баригдаhаниинь hонирхолтой юм. Тэрээнние барилгада 153 мянган түхэриг хэрэгтэй болоhон байгаа. Заводой хүдэлмэришэд, алба хаагшад, «Никольский» совхозой отделениин хүдэлмэришэд өөhэдынгөө хүсөөр 87 кубометр модо бэлэдхэжэ, пилорамада хюрөөдэhэн, hууридань орохо шулуу асарhан байна. Иигэжэ спортивна зал баригдаhан юм.

Баhал иимэ аргаар 5 километр зайда водопровод татагдаа бэлэй.

Һунгагшадай захяа дүүргэлгэдэ депутатска бүлэгүүд, постнууд туhаламжа үзүүлжэ байдаг. Олон жэлэй туршада Кабанскын аймагай Береговой тосхондо клубшье, библиотекэшье үгы байhан юм. Депутадууд ниитын хүсые хэрэглэхэ гэжэ бодоо hэн. Сельскэ Советэй гүйсэдхэхэ комитет тус барилгада мүнгэ hомолуулха арга хэhэн байгаа. Үнинэй депутат И. А. Корытовай хүтэлбэри доро депутатска бүлэг барилгада хабаадажа эхилээ. Мүн тосхоной ажалшад эдэбхитэйгээр оролсоо. Жэл болоод байхада, шэнэ клуб баригдаа.

Гэхэтэй хамта нютагай олохон Советүүд hунгагшадайнгаа эрилтэдэ хайша хэрэгээр хандадаг, абаhан түсэбөө бэелүүлхые хүсэдэггүй байха юм. Зарим газарнуудта hунгалтын урда тээхи суглаанууд дээрэ hунгагшадай захяа тон хайхарамжагүйгээр, дүүргэлтын бодото үндэhэгүйгээр абтадаг.

Һунгагшадай захяа Захааминай, Зэдын, Хурамхаанай, Хяагтын болон бусад аймагуудта хангалтагүйгээр дүүргэгдэнэ гэхэ хэрэгтэй.

Бүрншье дорой байдалда энэ талаар Зэдын аймагай олон Советүүд оронхой. 15 сельскэ, сомоной, поселково Советүүдэй дүрбэхэндэнь лэ hунгагшадай захиянууд муу бэшээр дүүргэгдэнэ. Нэгэшье сельскэ, сомоной Совет ээлжээтэ сесси дээрээ hунгагшадайнгаа захяае дүүргэхэ асуудал зүбшэн хэлсэжэ, хаража үзөөгүй.

Эгээл иимэ байдал Захааминай аймагай Советүүдэй хүдэлмэридэ элирүүлэгдэнхэй. Эндэ сельскэ, сомоной Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд (Утата Далахайн, Енгорбойн, Мэлэ-Бортын, Сагаан Моринной, Хамниин, Улэгшэнэй, Михайловкын) оруулагдаhан захилнуудые тобшолжо, хэмжээ абахаяа, депутадуудтаа дуулгахаяа оролдоо, хүсөөгүй. Эгээл тиимэhээ депутадууд юушье мэдэнгүй, ямаршье хүдэлмэри ябуулангүй, миин нэрэ зүүhэн болоод ябадаг.

РСФСР-эй Верховно Советтэ, Буряадай АССР-эй Верховно Советтэ, ажалшадай депутадуудай нютагай Советүүдтэ болоhон hунгалтын hүүлээр Советүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд hунгагшадай захиануудые алишь талаhаань тодорхойгоор хаража, тобшолол хэжэ, дүүргэлтыень нягтаар хинадаг, шалгадаг болоо. Энэ шухала хүдэлмэридэ бүхы министерствэнүүд, управленинүүд хабаадалсаhан байха юм.

Республикымнай олонхи Советүүд энэ асуудалда бодото анхаралаа хандуулна. Үнгэрэгшэ жэлэй hүүлшын хахад соо hунгагшадай оруулhан 763 захяа сүм дүүргэгдээ.

Энэ хүдэлмэри Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин, Сэлэнгын, Түнхэнэй аймагуудай Советүүдтэ дэлисэтэйгээр ябуулагдана гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй XXV съездын гаргаhан шиидхэбэринүүдые хараадаа абажа, Советүүдэй, тэрэнэй депутадуудай далайсатай hайнаар хүдэлхэ байhандань hэжэг түрэдэнэгүй.

И. ЧЕРНЯКОВ,
Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь.

ПАРИЖАЙ КОММУНА БА МҮНӨӨНЭЙ УЛАСХООРОНДЫН ОРШОН БАЙДАЛ

(Парижска Коммунын 105 жэлэй ойдо)

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын hаяхан үнгэрөөд байhан оршон байдалай түүхэтэ үедэ совет арад, социалис оронуудай ажалшад, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн, бүхы бүмбэрсэг дэлхэйн түрүү олониитэ ажалша зон Парижай Коммунын тогтоhонhоо хойшо үнгэрhэн зуун табан жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэнэ. Үнгэрhэн үе саг соо бүхы юртэмсэ дэлхэй дээрэ айхабтар ехэ уласхоорондын удха шанартай хубилалтанууд болоо. Энэ хубилалтануудай эхи үндэhэниинь хадаа 72 үдэрэй туршада өөрынгөө гарта засаг түрэ барижа байhан парижай коммунарнуудай революциhаа уг залгамжалан холбоотой.

«1871 ондо бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хизаарые пролетарска революциин түрүүшын сахилгаан яларан гэрэлтүүлжэ, Парижай Коммунын улаан туг намилзан мандаа hэн, — гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев онсо тэмдэглэhэн байгаа. — Тиихэдэ коммунарнууд диилдээ hэн. Зүгөөр, тэдэнэрэй тэмсэhэн хэрэгынь илагдаха ёhогүй байгаа юм». Коммунарнуудай улаан тугые Россиин пролетариат дамжуулан абажа, илалтадань хүргэжэ, бүмбэрсэг дэлхэйн зургаанай нэгэ хубида Совет засаг табин найман жэлэй урда тээ тогтоогоо. Удаань эрбэ гаран оронуудта социалис революци удаа дараалан илажа, дэлхэйн социалис оронуудай хани нэгэдэл бата бэхээр байгуулагдаа.

1871 оной мартын 18-да Парижда эхилhэн революциин түүхэ тухай тобшохоноор хэлэбэл иимэ юм.

Франци Пруссак хоёрой хоорондо 1870—1871 онуудта болоhон дайнда француз арми бута сохигдожо, энэ гүрэнэй ниислэл хото Париж герман сэрэгүүдээр хүреэлэгдээд, тэндэхи ажалшад ехэ хүндэ хүшэр ба үлэсхэлэн байдалда ороод байгаа. 1871 оной февралиин 26-да Тьерэй хүтэлбэрилhэн реакционно правительство Германида Эльзас болон Лотарингин газарнуудаа үгэхэ, 5 миллиард контрибуци түлэхэ тухай договор баталаа. Тиигэжэ Франциин баяшуул немецкэ солдадуудай буу жадын хүсөөр засаг түрэеэ өөрынгөө гарта үлөөхэ, өөhэдынгөө хүдэлмэришэн зонтой эрид шангаар тэмсэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Мартын 18-най болохо hүни хүдэлмэришэд болон ремесленнигүүдэй hайн дураараа эмхидхэhэн национальна гвардиин буу зэбсэгые хураан абаха гэhэн hэдэлгэ Тьерэй правительствын хэхэдэнь, Парижда зэбсэгтэ буhалгаан эхилээ hэн. Тэрэ үдэрэйнгөө үдэшэ болотор буhалгаа хэгшэд хуушан засаг түрын бүхы эмхи зургаануудые эзэлжэ, ратушын байшан дээрэ пролетарска революциин улаан туг хиидхээ hэн. Тьер болон тэрэнэй министрнүүд Версаль хото тэрьедэжэ ошоhон байгаа. Тиигэжэ Парижда засаг түрэнь гансахан хүдэлмэришэд болон жэжэ алба хаагшадhаа бүридэhэн национальна гвардиин Центральна Комитедэй гарта ороо юм. Энэ хадаа хүдэлмэришэн ангиин түрүүшын правительство болоо.

Мартын 26-да Коммунада hунгалта боложо, Парижай хүдэлмэришэд хүч үрэлтэнэй түүхэдэ түрүүшынхеэ өөhэдынгөө шэнэ түхэлэй — пролетариадай диктатурын гүрэнние байгуулха гэжэ оролдоhон байна. Энэ hунгалтын hүүлээр мартын 28-да олон мянган хүн зоной хабаадалгатай айхабтар ехэ баяр ёhололой оршон байдалда Парижай Коммуна тогтоогдоо hэн.

Парижай Коммунын түүхэтэ гол удха шанарынь юуб гэхэдэ, ажалшадые дарлажа мүлжэжэ байhан баяшуулай хуушан засагые унагаажа, арад зоной түлөөлэгшэдhээ бүридэhэн шэнэ түхэлэй гүрэнние байгуулhан ушар болоно. Коммуна баяшуулые хамгаалдаг хуушан армиие ба полицые буу зэбсэгтэ арад зоноор hэлгэhэн, мүн гүрэн түрын эмхи зургаануудай хуушан чиновнигуудай орондо ажалшадай дундаhаа гараhан алба хаагшадые табиhан байна. Бүхы гүрэнэй тушаалтан hунгагдаха, hунгагшадайнгаа урда харюусалгатай, ямаршье сагта hэлгэгдэхэ байгаа. Церковь гүрэнhөө таhалагдаа hэн.

Бүхы арад зондо үргэн ехэ демократическа эрхэ сүлөө олгогдоо. Тэрэнэй ашаар Коммуные профсоюзууд, I Интернационалай секцинүүд, революционно клубууд, эхэнэрэй болон ниитын организацинууд эршэтэйгээр дэмжэдэг, Коммунын Советэй хүдэлмэридэ хабаададаг байгаа.

Арад зоной ажабайдал hайжаруулхын тула Коммуна зарим предприятинуудта hүниин хүдэлмэри бэлюулhэн, хуулита бэшээр хүдэлмэришэдтэ хэдэг чла хорипон, хүдэлмэриин саг хороохон, гүрэнэй захилаар хүдэлдэг хүдэлмэришэдэй ажалай түлөөhэ дээшэлүүлhэн байна. Хүдэлмэригүйшүүлдэ ажал олгохо тусхай бюро эмхидхэгдээ hэн. Парижhаа тэрьелжэ ошоhон баяшуулай мастерскойнууд хүдэлмэришэдэй артелиин мэдэлдэ үгтэhэн, буу зэбсэгэй ба бусад арба шахуу предприятинууд эзэдэйнь гарhаа абтаhан, Луврадахи буу зэбсэгэй мастерскойнууд хүдэлмэришэдэй хиналта доро ороhон байна.

Эдэ бүхы революционно ажал ябуулгаяа Коммуна хүндэ хүшэр граждан дайнай үедэ хэhэн байна. Пруссиинхидэй туhаламжаар Тьер Версаль хотодо өөрынгөө армиие бэхижүүлээд, апрелиин 2-hоо коммунарнуудтай дайн эхилээ hэн. Реакционно хүсэнүүдэй добтололго зайлуулха арга байгаа. Коммунарнууд засагаа гартаа абамсаараа, Версаль тээшэ добтолго хэжэ, революцида харша Тьерэй сэрэгүүдые бута сохихо байгаа бшуу. Мүн Парижай хүдэлмэришэдэй буhалгаае хүдөөгэй таряашад ёhоор дэмжээгүй, оронойнгоо бусад городуудай хүдэлмэришэдтэй холбоо барисаа хүсэд байгуулагдаагүй hэн. Парижайхидал адляар өөhэдынгөө коммунануудые байгуулхые Марселиин, Лионой, Сент-Этьенэй болон бусад зарим городуудай хүдэлмэришэд оролдолон байна. Тэрээнhээ гадна Коммуна хадаа Франциин банкын баялигые конфискаци хэжэ абахаяа арсаhан, өөрынгөө ангиин дайсадта добтолонгүй, бэеэ хамгаалhан тактикатай, национальна гвардиин хатуу шанга сэрэгэй журам тогтоогоогүй байгаа.

Парижска Коммунын ажал ябуулгада ушарhан эдэ алдуунууд гол түлэб хүдэлмэришэдэй революционно хүдэлөөнэй хүсэд хүгжөөгүй, тэрэнэй ударидагшадай дунда бодото марксистнуудай байгаагүй дээрэhээ гараа.

Майн 21-hээ эхилжэ Париж соо найман үдэрэй туршада хатуу шанга дайн болоо. Үйлсөөр болоhон байлдаанда национальна гвардиинхидтай хамта эхэнэрнүүд, бага хүүгэдшье хабаадалсаа. Майн 28-да коммунарнуудай hүүлшын баррикада унажа, байлдаанай болоhон газарта гуша мянган хүн баатарлигаар наhа бараhан байна. Мүн олон арбаад мянган тэмсэлшэд бүудуулжа алуулhан, түрмэдэ hууhан, сүлэлгэдэ ябуулагдаhан.

Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ тон түрүүшынхеэ байгуулагдаhан хүдэлмэришэдэй засаг 72 үдэрэй туршада байгаа. Зуу гаран жэлэй саада тээ коммунарнуудай агууехэ хэрэгые аршалан хамгаалха бодото хүсэн байгаагүй юм. Тиихэ үедэ Франци жэжэ буржуазна орон байhан, тэндэ хүдэлмэришэдэй революционно парти үшөө эмхидхэгдээгүй, хүдэлмэришэн ангишье зорилгоёо бэелүүлхэ арга боломжые hайтар мэдээгүй.

Парижска Коммуна хадаа үнгэрhэн арбан юhэдэхи зуун жэлдэ хүдэлмэришэн ангиин арад зоной зол жаргалай түлөө шэн зоригтойгоор хэhэн тэмсэл болоно. Тэрээнэй бүхэдэлхэйн — түүхэтэ удха шанар, дүй дуршэл уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй саашанхи хүгжэлтэдэ тон ехэ нүлөө үзүүлhэн байна.

Тон түрүүн Коммуна социальна революциин гол асуудалые зүбөөр шиидхээ. Арад зониие үеhөө үедэ мүлжэжэ, дарлажа байhан баяшуулай засаг түрые шэрээhээнь революци хэжэ унагаамсаараа, буржуазна гүрэнэй машиные ондоо этэгээдүүдэй гарта үгэжэ үлөөнгүй, харин үндэhэ hууряарнь усадхаха, орондонь арад зоной засаг хуули байгуулха хэрэгтэй гэжэ коммунарнуудай дүй дуршэл харуулаа. Энэ талаар Парижай Коммуна ажалшадай шэнэ маяг түхэлэй түрүүшын гүрэн болоо.

Өөрынгөө ангиин дайсадые илахын тула хүдэлмэришэд хадаа бэеэ даангхай политическа партитай, үргэн ниитэ таряашадтай бата бэхи холбоотой, революцида хабаадаhан бүхы хүсэнүүдые толгойлон ударидаха ёhотой гэжэ Коммунын дүй дуршэл тодоор харуулаа.

Өөhэдынгөө баатарлиг тэмсэл хэхэдээ, коммунарнууд пролетарска — интернационализмын шухала байhыень онсолон бүхы дэлхэй дээрэ харуулаа. Тэдэнэртэй хамта бусад хариин оронуудай элитэ социалистнууд, демократнууд байлдаанда хабаадалсаа. Венгриин хүдэлмэришэн Лео Франкель, полягууд Ярослав Домбровский, Валерий Врублёвский, итальянцууд Амилькаре Чиприани ба Кастиони, ородой революционернүүд Елизавета Дмитриева, Анна Корвин-Круковская, Михаил Сажин болон бусад коммунарнуудай дунда байhан юм.

Парижска Коммунын эхилhэн хэрэгые үргэлжэлүүлэн 1917 ондо Россида Агууехэ Октябрьска социалис революци илажа, помещигүүд болон капиталистнуудай засаг түрые унагаажа, пролетариадай диктатура байгуулагдаа. Энэ революциие толгойлhон большевигүүдэй партиин ударидагша Владимир Ильич Ленин хадаа Парижай Коммуна дэлхэй дээрэ эгээл урид байгуулагдаhан Совет засагай түрүүшын түхэл маяг байhан юм гэжэ онсолон тэмдэглээ hэн.

Коммунын алдарта дүй дуршэлые шэнэ түүхэтэ үе сагта улам саашань бүри ехээр баяжуулан, Агууехэ Октябриин революци уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хүсэн түгэс дабшаса болон бүхэдэлхэйн революционно хүдэлөөнэй хүгжэлтын шэнэ, шэнэ илалтануудые бүри түргэдхэhэн байна.

Хоёрдохи дэлхэйн дайнай хатуу шанга тэмсэлэй үедэ уласхоорондын коммунис хүдэлөөн бүри саашаа хүгжэн, хүсэ ехэтэй болоо. Фашизмые олон арадай хамтаран дараhанай hүүлээр коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай ударидалга доро олон гүрэнүүдэй арад зон засагаа гартаа абажа, пролетариадай диктатура байгуулаа. Тиигэжэ Парижска Коммунын дүй дуршэл мүнөө үедэ бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы хубинуудта байгаа коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинуудай түүхэтэ национальна баялиг болоо.

Коммунис хүдэлөөн хадаа мүнөө сагай дэлхэй дээрэ эгээл элитэ илагдашагүй хүсэн болонхой. Энээн тухай КПСС-эй XXV съезд эли тодоор гэршэлhэн байна. Партиин Центральна Комитедэй уряалаар 96 ороной Коммунис, хүдэлмэришэдэй, национально-демократическа болон социалис партинуудай 103 делегаци съездэ ерээ.

«Манай парти • марксизмленинизмын, пролетарска интернационализмын революционно тугые дээрэ үргэжэ ябана, түүхэтэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлнэ, коммунис нангин зорилгонуудай илан мандахын түлөө эсэшэгүйгөөр тэмсэнэ», — гэжэ партиин XXV съезд дээрэ Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл соо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хэлээ.

КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон совет арад Парижска Коммунын алдарта ойе коммунизм байгуулгын шэнэ амжалтаар угтана.

Б. ДОНДОКОВ,
түүхын эрдэмэй кандидат.

Уран hайханай Бүхэсоюзна фестиваль

ДУУ, ХАТАРАЙ hАЙНДЭР

Энэ үдэр дуу, хатарай ёhотой hайндэр болоо. Уран hайханай Бүхэсоюзна фестивалиин 2-дохи турай түгэсхэлэй харалгада Улаан-Үдэ хотымнай Октябрьска районой коллективүүд hайн бэлэдхэлтэй ерээ.

Түргэнөөр хүгжэжэ байгаа Октябрьска район дотор томо предприятинууд, hуралсалай эмхи зургаанууд олон. Эндэ эмхитэйгээр, hайнаар хүдэлмэрилжэ байhан уран hайханай бүлгэмүүд бии. Жэшээлхэдэ, мяханай комбинадай «Тэрэнги» ансамбль, нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» соёлой ордоной коллектив, Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын уран hайханай бүлгэм болон бусад.

Буряадай оперэ ба балетэй театрай байшан соо болоhон түгэсхэлэй концерт дээрэ Октябрьска районойхид элдэб олон жанрай номер харуулаа. Хатарай талаар абажа үзэхэдэ, «Тэрэнги» ансамблиин табиhан 6 хатар онсо илгарна. Илангаяа «Эгэшэ дүүнэр» гэhэн хатар харагшадай hайшаал магтаалда хүртөө. Ород, буряад, эвенк басагадай хани нүхэсэл, интернациональна холбоон эндэ харуулагдана. «Коломийка» гэhэн гуцул арадай хатар, «Ород уянгын хатар» мэргэжэлтэдэйшье, харагшадайшье үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө. Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэр тува арадай, «Хора — мыны» гэhэн Молдавиин хатарнуудые одоо ёhотой hайнаар табяа. Механизациин техникумэй студент басагад «Валенки» хатарые согтой хүхюунээр, уран зохидоор хатараа. Дээрэ нэрлэгдэhэншье болон бусадшье хатарай үедэ хүгжэмынь таарамжатай зэдэлээ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиихэтэй хамта зарим хатарнууд гол hудалгүй гэхэ гү, али өөрын сюжедгүй, миил холбодуулhан элдэб хатарай угалзанууд. Мүн дэлхэйн арадуудай хатарнуудые хореографическа бүлэгүүдэй репертуарта оруулаагүй байhаниинь муу гэжэ тэмдэглэмээр.

Һуралсалай эмхи зургаануудай болон бусад коллективүүдэй хоорнууд, дуушадай ансамбльнууд гол түлэб hайнаар, жэгдээр дуулаа гэжэ хэлэмээр. Фестивалиин уряада таараhан хүгжэмтэ зохёолнуудые хоорнууд, ансамбльнууд шэлэн абаhан байна. Һуралсалай эмхи зургаануудай нэгэдхэмэл хоор композитор А. Холминовой «17-дохи оной Октябрь», А. Флярковскиин «Партии Ленина быть» гэhэн дуунуудые жэгдээр, hүр жабхалантайгаар дуулаа. Соёлой институдай хоор (хүтэлбэрилэгшэнь М. А. Белокрыс) Г. Свиридовэй «Патетическэ оратори» гүйсэдхээ. Энэ орёо хүшэр зохёолые студентнэр гэмгүйгөөр, муу бэшээр дуулаа. Гэбэшье солистнь гүйсэд мэргэжэлтэй, оперно дуушаншье hаа, энэ удаа үндэр эрилтэдэ харюусажа шадаагүй. Вокальна ансамбльнуудай дундаhаа республиканска больницын эрэшүүл шалгаран гараа. Тэдэнэр «Би тантай золгооб» гэhэн хуушанай романс капелла маягаар яhала hайнаар гүйсэдхөө.

Оркестрнүүд тухай. Мяханай комбинадай ехэшүүлэй, «Текстильщик» соёлой ордоной үхибүүдэй духовой оркестрнүүд концертын урда тээ, забhарлалгын үедэ наадажа байгаа. Репертуар баянтай, яhалал hайн бэлэдхэлтэй коллективүүд. Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ А. В. Ваулинай хүтэлбэрилдэг арадай инструментнүүдэй оркестр композитор Ж. Батуевай «Колхозно сюитэ», С. Туликовай «Сказ о России» гэhэн зохёолнуудые наадажа, hайшаал магтаалда хүртөө. Хэлхеэ холбооной электротехникумэй вокально - инструментальна ансамбль муу бэшээр харагдаа. Эндэ трубач ударник хоёрынь анхарал татана.

Дуэт болон соло дуулагшад тухай хэлэхэдэ тон hайн бэлэдхэлтэй хүнүүд хомоншог байгаа. Дуулагшад куплет бүхэнөө нэгэ янзаар, хүгжэмэй аялга нугалбариинь гүйсэд дамжуулангүй дуулахаяа hанана гэжэ тэмдэглэмээр. Харагшадай hайшаал магтаалда геологоуправлениин түб лабораториин хүдэлмэрилэгшэ В. Щенова хүртөө. Тэрэ «Бидэндэ эб найрамдал хэрэгтэй» гэhэн кантатаhаа эхын ариозо сэдьхэл хүдэлмөөр дуулаа. РСФСР-эй Верховно Советэй депутат Лидия Глушкова «Һурган хүмүүжүүлэгшэд, танда баяр хүргэнэб» гэhэн дуу ханхинаса дуулажа, нэрьемэ альга ташалгаар угтуулаа.

Уран уншалгын талаар үсөөн хүн хабаадаа. Тиихэдээ hонирхолтой зохёол hайнаар уншагшад үгы шахуу. Концерт хүтэлэгшэдшье онсо илгарнагүй. Түгэсхэлэй концерт бэлдэлгэдэ эдэбхитэй хабаадаhан соёлой институдайхид эндэ ехэ анхарал хандуулаагүй гээшэ ха. Сценэhээ уншагдаха үгын бүхэли кафедра институдта бии ха юм.

Концерт юрэнхыдөө hайншье hаа, дутуу дунданууд олон. «Монумент», «Хани барисаан» гэhэн хатарнууд найруулгынгаа талаар ямаршье сэгнэлтэдэ хүрэнэгүй. Тиихэдэ программын номер бэлдэhэн хормейстернүүдэй, балетмейстернүүдэй, уран hайханай бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэнэйншье нэрэ дурсагдангүй. Энэ хатар хэн табяаб, энэ хоор хэн бэлдээб гэжэ мэдэхын аргагүй. Тиигээдшье концерт дээрэ бэлдэгшэдэй нэрэ нэрлэгдэхэдээ, тэдэнэй хүдэлмэрие сэгнэhэнэй, хүндэлhэнэй тэмдэг ха юм.

Октябрьска районой хэдэн олон барилгын эмхи зургаануудай нэгэшье түлөөлэгшэ энэ концерт дээрэ харагдаагүй. Уран hайханай бүлгэмүүд эндэ байгуулагдаагүй, байгуулагдаhан бүлгэмүүд hула муугаар хүдэлмэрилнэ гээшэ ха.

Бүхы дээрэнь абажа харахада, Октябрьска районойхид hонирхолтой hайн наада харуулаа. Шэнэ хубсаhан бэлдэгдэhэн, шэнэ номернууд олошорhон байна. Недондо жэлэй хуушан номернууд оройдоо үгы шахуу. Уран найруулгынгаа, удхынгаа талаар үндэр эрилтэдэ харюусамаар концерт болоо. Энэ жэлэй харалгада шэнэ коллективүүд түрүүшынхеэ хабаадажа байна. Жэшээлхэдэ, санэпидстанциин эрэшүүлэй вокальна бүлэг.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, хотымнай энэ районой уран hайханай бүлгэмүүд ургажа арадай искусствын хүгжэлтэдэ бага бэшэ хубитаяа оруулжа байна.

Б. БАТОЕВ,
манай корр.



ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ Т. А. Полозовагай хүтэлбэрилдэг «Тэрэнги» ансамблиинхид хатарна. 2. «Забайкалиин хатар».



ДҮЙ ДУРШЭЛЭЙ ҮНДЭҺЭ ҺУУРИ

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак Прага хотын партийна конференциин делегадуудай урда үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын дэлхэйн хүн зоной дунда гүнзэгы ехээр hайшаагдаhан, халуунаар угтагдаhан тухайнь дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

КПСС-эй асари ехэ хүсэн, дүй дуршэл, нэгэдэл, ашаг үрэ ехэтэй ажал ябуулга, олон үндэhэ яhатанhаа бүридэhэн Совет гүрэнэй арадтай тэрэнэй эбдэршэгүй бата хани барисаатай байлга съезд дээрэ элирхэйлэн харуулагдаа. Чехословакиин Компарти дүй дуршэлэй, зоригжуулма ажалай баялигыень хододоо хэрэглэдэг юм.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ саашадань хүгжөөгдэhэн эб найрамдалта политикые бидэ эдэбхитэйгээр дэмжэнэбди гэжэ тэрэ хэлээ.

(ТАСС).

ЛВРЗ-гэй СОЁЛОЙ ГУЛАМТАДА

Заводой соёлой байшанда ороходоо март һарын туршада үнгэргэгдэпэн ба үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулгануудтухай тодорхой түсэбэй плакат харахат. Энэ плакат «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн гаршагтай.

Мартын 5-най үдэр Эхэнэрнүүдэй һайндэртэ зорюулагдаһан «Эхэнэртэ соло дууланабди» гэһэн үдэшэ болоо. Энэ үдэшэдэ предприятиин ажалай түрүүшүүл — эхэнэрнүүд соёлойнгоо байшан соо олоороо суглараа. Мүн эндэ хотын хүршэ заводуудай түрүүшүүлшье уригдажа ерээ. Түрүү ажалшад Хүндэлэлэй грамота болон сэнтэй бэлэгүүдээр шагнагдаа, концерт наада хараа.

Углөөдэрынь соёлой байшангай коллектив партиингаа съездэ зорюулагдаһан тоосоото концертээ табяа. Концертдэ цехүүдэй хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ мэргэжэлтэд олоороо хабаадалсаба. Вокально-инструментальна ансамбль, вагоно-кузовной цехэй хоорой бүлэг, мүн соёлой байшангай бэшэшье эдэбхитэд концерт наадаанда хабаадалсаа. Тиихэдэ булад шудхалгын цехэй парторг Р. К. Торонов урданай буряад дуунуудые дуулажа олонииие баясуулба.

Мартын 8-най үдэр заншалта болоһон «Романтик» кафе ажалдаа түрүү хүбүүд, басагадай урда үүдэеэ уринаар нээгээ. Тиин залуушуул Эхэнэрнүүдэй һайндэр таатай зохидоор, шоглой хүхюутэйгээр үнгэргэбэ.

Энэ һарын 13-най үдэр соёлой байшан соо Улаан-Үдын Железнодорожно районой уран һайханай харалга үнгэргэгдөө. Харин мартын 19-дэ «Үндэр культуратай хото город» гэһэн асуудал ба харюугай үдэшэ болохо юм. Юрист, госстрахай хүдэлмэрилэгшэ, врач ба заводой профсоюзна комитедһээ түлөөлэгшэ тус үдэшэдэ уригдаһан. Тиихэдэ мартын 22, 23, 24-нэй үдэрнүүдтэ «Заводой һонин» гэжэ радиогазетэ уншагдаха юм. Радиогазетэ завод соо болоҗо байһан бүхы һонин, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа ябагшад тухай, соёл культурын һүүлэй һонин, мүн дутуу дундануудтухайгаа хөөрэлдөө хэхэ байна. Мартын 25-һаа гурбан үдэрэй туршада «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэһэн нэрэтэй үнгэтэ газетэ носоогдохо юм. Газетэ түрүүшүүлэй ажалай һүүлэй үрэ дүнгүүд, партиин XXV съездын үедэ габшагай ажал тухай баримтануудые олониитэдэ тунхаглаха.

Мүн лэ энэ һарын туршада цыган арадай дуу болон романснуудые гүйсэдхэгшэ Баглаенко, мүн «Русь» гэжэ хореографическа ансамбль соёлой ордон соо концерт табихаар хараалагдана.

Мартын 21-нэй үдэр «XX зуун жэлэй эхэнэр» гэһэн үдэшэ «Амаралтын үдэрэй клубта» үнгэргэхэ юм. Март соо соёлой байшанда уран һайханай 10 гаран фильм харуулагдаха байна.

Долоон хоногой һүүлэй гурбан үдэр бүхэндэ хатар наадан үнгэргэгдэжэ байха. Эдэ үдэшэнүүд дээрэ вокально-инструментальна ансамбль ходо наадаха байна.

Д-Р. ДАМБАЕВ.



Светлана Комкова Улаан-Үдын гурбадахи больницада медицинскэ сестрагаар ажалладаг юм. Комсомол басаган өөрынгөө уялгада һайнаар хандадаг, нийтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комсомол басаган Комкова ажалдаа.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ЭЛДЭБ МҮРЫСӨӨНҮҮДЬЭЭ

▽ ХАДАҺАА санаар һолжоролгын спортоор Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Аршаан һууриндахи Улаан-Бургааһата гэжэ хадын тэшаланда үнгэргэгдэбэ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой спортын клубай команда 274 очко абажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. «Спартагайхид» — хоёрдохи, нарин сэмбын комбинадай спортсменүүд гурбадахи һууринуудта гараа.

Хадаһаа санаар һолжоролгын мүрысөөндэ басагад болон эхэнэрнүүд соо һоо «Локомотив» бүлгэмэй түлөөлэгшэ комсомолка Таня Рупышева 52,4 секунда саг харуулжа, Улаан-Үдын чемпион болобо. Наташа Воронина («Локомотив») хоёрдохи һуури эзэлһэн байна.

Хүбүүдэй дундаһаа «Спартагай» спортсмен Коля Трифонов илаба — 43,3 секунда. «Локомотивай» 15-тай хүбүүн Витя Овчинников — хоёрдохи, Володя Лисицын («Спартак») гурбадахи һуурида гараа.

Тусхай слаломда Таня Рупышева дахинаа шалгарба — 68,8 секунда. Эндэ хүбүүд соо һоо Витя Овчинников илаһан байха юм.

Эрэшүүлэй дундаһаа «Локомотивай» санашан В. Корнилов хадаһаа санаар һолжоролгодо —. 42,7 секунда, тусхай слаломда 51 секунда саг харуулжа, шалгарһан байна.

▽ БОКСООР ороной чемпионат мартын 22-һоо 29 болотор Свердловск хотодо үнгэргэгдэхэнь. Манай республикын эрхим бэрхэ боксернууд, СССР-эй спортын мастернууд: Александр Осокин («Труд») — Челябинскда, Александр Медведев («Трудовые резервы») — Харьковта, Владимир Султумов, спортын мастерта кандидат Владимир Плюснин Латвиин ССР-эй Даугавпилс хотодо һорилгын бэлэдхэл хэжэ байна.

▽ ВЛКСМ-эй горкомой шанда хүртэхын түлөө боксоор аха наһанай эдиршүүлэй, эрэшүүлэй дунда Улаан-Үдэ хотын түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн «Труд» бүлгэмэй Спортын байшан соо болобо.

Эдиршүүлэй дундаһаа Зүүн Сибириин технологическа институдай суглуулагдамал команда 64 очкотойгоор илажа, кубогаар, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Багшанарай институдай студентнэр — хоёрдохи, хүдөө ажахын институдайхид гурбадахи һууринуудта гараһан байна.

Спорт

В. Доржиев (БСХИ), С. Укоев (ВСТИ), Б. Цыденов (Хориин аймаг), А. Хараев, Д. Жигжитов (хоюулаа ВСТИ-һээ), А. Марактаев (БГПИ), И. Аитов, Н. Шатаев (хоюулаа ВСТИ-һээ), Г. Батуев, А. Нимаев (БГПИ) гэгшэд илажа, Улаан-Үдын чемпионууд болобо.

Сергей Укоев, Дмитрий Жигжитов, Александр Марактаев гэгшэд һайн бэлэдхэлтэй байжа, тулалдаануудаа болзорһоонь урид дүүргэһэн байха юм.

• • •

Эрэшүүл соо һоо Буряадай багшанарай институдай студентнэр — нэгэдэхи (57 очко), технологическа институдай боксернууд хоёрдохи (41 очко) һууринуудые эзэлбэ.

Хубиин түрүү һуури эзэлэлгэдэ эдэнэр илаа: нэгэдэхи разрядтайшуул Д. Магбанов (БГПИ), Г. Шалбанов (БСХИ), СССР-эй спортын мастер Д. Зориктуев, спортын мастерта кандидадууд С. Васильев, В. Агафонов, А. Кондаков (дүрбүүлээ багшанарай институдһаа), Н. Мониев (Хориин аймаг), Г. Плюснин (БГПИ), В. Ефимов (ВСТИ), Г. Оскорбин (БГПИ).

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ОРОН ДОТОРОЙ ТОВШО ҺОНИН

☐ ХОККЕЙ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан дүүрэхэ тээшээ дүтэлөө. Эндэ мүрысөөнэй таблицада түрүү һууринуудай нэгые буляалдажа ябаһан ЦСКА-гай команда Воскресенскын «Химигэй» хоккеистнүүдтэ 1:3 тоотойгоор шүүгдэшоо. Мүн энэ үдэр «Сибирь» — Ленинградай СКА — 2:2, Челябинскын «Трактор» — Ригын «Динамо» — 0:1 тоотойгоор дүүрэə. «Спартак» бүлгэмэй команда үнгэргэгдөөд ябаһан 35 уулзалгаһаа 49 очкотойгоор түрүүлжэ эхилэнхэй. Эдэнэр наадана дүүрэтэр үшөө нэгэ уулзалга үнгэргэхэ юм.

Мартын 15-да Москвагай «Спартак» команда Горькиин «Торпедын» хоккеистнүүдые 8:5 (5:2, 0:2, 3:1) тоотойгоор шүүжэ гарахадаа, болзорһоо урид ороной чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Тиин «Спартагай» хоккеистнүүд дүрбэдэхеэ ороной чемпион болобо ха юм. Эдэнэр 1962, 1967, 1969 онуудта чемпионой алтан медаль абаһан байгаа. Командын гэшүүд вратарь Виктор Зингер, добтологшод Александр Якушев, Владимир Шадрин, Виктор Шалимов, хамгаалагшад Юрий Ляпкин, Сергей Коротков эрхим һайнаар наадаһан байна.

Мүн ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө гушадахи наадана дүүрээшьегүй һаа, ЦСКА-гай, Москвагай «Динамо» командануд мүнгэн, бронзо медальнуудые абаха болобо.

☐ ШАТАР. Югославиин Скопле хотодо шатараар эхилһэн наадаанда дэлхэйн чемпион Анатолий Карпов арба нэгэн уулзалгаһаа 8,5 очкотойгоор түрүүлжэ ябана.

Дэлхэйн экс-чемпион Тигран Петросян США-гай Лон Пайне хотодо эхилһэн наадаанда 5,5 очкотойгоор түрүүлһэн байна.

☐ ВОЛЕЙБОЛ. Японодо нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэжэ ябаһан СССР-эй эрэшүүлэй суглуулагдамал команда талмайн эзэдые 3:2 тоотойгоор шүүбэ. Харин СССР-эй эхэнэрнүүдэй команда Японой суглуулагдамал командын волейболистнуудта 1:3 тоотойгоор шүүгдэшоо.

☐ ФИГУРНА ҺОЛЖОРОЛГО. СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө Новосибирск хотодо эхилһэн мүрысөөн дүүрэбэ. Эндэ хоёр хоёроороо һолжорогшод соо һоо Марина Леонидова Владимир Боголюбов, эрэшүүлэй дундаһаа Сергей Волков, эхэнэрнүүд соо һоо Марина Церцвадзе гэгшэд эрхимлэбэ. Спортын хатар танца гүйсэдхэгшэдэй дундаһаа Лидия Караваева Вячеслав Жигалин хоёр түрүү һуури эзэлээ.

☐ ОЛИМПИИН НААДАНАЙ чемпион Сергей Савельев Мурманск шадар 30 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда эрхимлэбэ. Тэрэ зайгаа нэгэ час 30 минута 22 секунда соо гаталһан байба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Николай Бажуков Василий Рочев хоёр эзэлээ. Эдэнэр зайгаа тус тустаа 1:30,28, 1:30.54 секунда соо гаталһан байгаа.

☐ ШАРГА. Братск хотодо шаргаар урилдалгаар ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ эрэшүүлэй дундаһаа Москвагай түлөөлэгшэ Владимир Шитов эрхимлэжэ, алтан медальда хүртэбэ. Ленинградай областиин Сергей Осипов, Киевэй Николай Папиров гэгшэд мүнгэн, бронзо медальнуудта хүргэһэн байна.

Эхэнэрнүүд соо һоо Европын чемпионка, Ригын түлөөлэгшэ Вера Зозуля, Москвагай түлөөлэгшэд Анна Маевская, Татьяна Тихонова гэгшэд түрүүшын гурбан һуури эзэлээ.

Хоёр хоёроороо урилдагшадай дундаһаа Москвагай Валерий Якушев Сергей Костиков хоёр эрхим байжа, алтан медальда хүртэһэн байна. Мүнгэн медальда Киевһээ ерэһэн аха дүүнэр Николай, Валерий Папировтан хүртөө.

(ТАСС).

ҮРГЭНӨӨР ҺАЙШААНА

КПСС-эй XXV съездын дүнгүүд социалис оронуудай хэблэлэй, дэлхэйн түрүү үзэлтэй хэблэлэй гол темэнь байһаар.

ВАРШАВА. КПСС-эй XXV съезд дээрэ тодорхойлогдоһон эб найрамдал улам бэхижүүлхын түлөө тэмсэл үргэдхэхэ гэһэн программые бүхы дэлхэйн хүн зон урма баяртайгаар угтаба. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ бүхы арадуудай аша туһада харюусана, эб найрамдалай, аюулгүй байдалай, эрхэ сүлөөгэй ба дэбжэлтын хэрэгтэ алба хэнэ гэжэ Польшын «Экспресс вечорны» газетэ бэшэнэ. Шахардуу байдал һуларуулгын мүнөөнэй хэрэгые саашадань гүнзэгырүүлэн бэхижүүлхэ гээшэ тон шухала байна. Энэ зорилго бэелүүлхэ зам КПСС-эй XXV съезд заажа үгөө.

ПРАГА. СССР хадаа бүхы дэлхэйн олон миллион ажалшан арадта замыень заагша, этигэл найдабари түрүүлэн, жэшээ харуулагша болодог байһыень Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд үшөө дахин баталба гээд Прагын «Свет социализму» гэжэ долоон хоногтоо нэгэ удаа гарадаг журнал бэшэнэ. Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет хүнүүдэй хараалагдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ байһандань КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэл хэндэшье һэжэг түрүүлбэгүй. Совет общество коммунизм тээшэ бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

СОФИ. Агууехэ Ленинэй партиин бата нэгэдэлтэй, жагсаалтай байһые, КПСС-эй, нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй тэрэнэй хүтэлбэрилгын холын хараата политикые совет арадай бүри мүһэн һайшаан дэмжэжэ байһые КПСС-эй XXV съезд элирхэйлэн харуулаа гээд Болгариин «Труд» газетэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй политика хадаа совет хүнүүдэй зол жаргалай, коммунизмын илан мандахын аша туһада бэелүүлэгдэдэг политика болоно.

БОНН. КПСС-эй XXV съезд дээрэ һайшаагдан абтаһан эб найрамдалта программа эб найрамдал тухай Ленинэй гар табиһан декредэй ёһо заншалые үргэлжэлүүлнэ гэжэ «Унзере цайт» газетэ бэшэнэ. КПСС-эй политикын амжалта эли бодо юм: 30 гаран жэл соо Европо дайн дажар үзөөгүй, Зүүн-Урда Азидахи оронуудта амгалан байдал һэргээгдээ, колони байһан олонхи оронууд эрхэ сүлөөтэй болоо.

ЛИМЭ. «КПСС-эй XXV съезд гансал Ленинэй Эхэ ороной ажалшадта бэшэ, харин бусад оронуудай арадуудта, нэн түрүүн газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал, демократи тогтоохые, социализм байгуулхые хүсэдэг бүхы хүнүүдтэ шухала удха шанартай элитэ ехэ хэрэг болоно», — гэжэ Перугай «Унидад» газетэ съездын хүдэлмэриие сэгнэнэ.

(ТАСС).

САРАТОВ. «Динамо» бүлгэмэй һэлюурдэлгын бассейн соо үдэр бүхэндэ хүн зон олон байдаг. Эндэхи тренернүүдэй хүтэлбэри доро энэ спортдо дуратайшуул спортивна мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлэн, зунай ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ бэлдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һэлюурдэлгын бассейндэ.

ТАСС-ай фотохронико.



Телефон телеграф радио ХИЛЫН саанаһаа

БЕРЛИН

ТҮҮХЭТЭ ШИИДХЭБЭРИНҮҮД

ТАСС

КПСС-эй XXV съездын һүүлээр совет арад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгын замда шэнэ амжалтануудые туйлаа, совет хүнүүдэй байдал улам һайжараа гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежнев КПСС-эй XXV съезд дээрэ элидхэл хэхэдээ, үшөө дахин баталһан байна гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Э. Хонеккер Лейпцигтэхи хабарай уласхоорондын ярмагтахи Совет павильондо орожо хараха үеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Коммунизм тээшэ замаар совет общество бата найдамтайгаар дабшажа ябана.

XXV съезд, Ленинэй парти, Ленинэй Эхэ орон эб найрамдалай ба социализмын түлөө, арадуудай жаргалта байдалай түлөө тэмсэлдэнь түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдтэ шэнэ хүсэ нэмэнэ гэжэ Э. Хонеккер хэлээ. ГДР-эй ба СССР-эй арадай ажахы саашадаа улам бүри бата бэхи холбоо барисаатай болохо юм гээд ГДР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ Директивэнүүдэй проект соо табигдаһан шиидхэхы зорилгонуудай нэгэниинь болоно. СЕПГ-гэй IX съезд эдэ Директивэнүүдээр шиидхэбэринүүдые баталан абаха байна.

ХЕЛЬСИНКИ

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной замаар

ТАСС

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулгада, амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёһонуудта үндэһэлһэн эб найрамдалта политикаяа КПСС саашадаашье залан сэхээр бэелүүлхэ юм гээд Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд эли бодоор харуулба гэжэ парламентдахи Центр гэдэг партиин бүлэглэлэй түрүүлэгшэ Э. Ууситало эндэ мэдүүлээ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ соо тодорхойлогдоһон энэ эрмэлзэл манай түбидэ, бүхы дэлхэй дээрэхи гүрэнүүдэй хоорондын харилсаае һайнаар хүгжөөхэ үндэһэ һуури табина.

Финляндиин гадаадын политикын хараа бодолһоо абажа харахада, уласхоорондын политикын шухала нүхэсэл болохо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо бэхижүүлхэ хараа шугамаа КПСС-эй саашадаашье бүхы хүсөөроо бэелүүлхэ зорилготой байһаниинь онсо шухала, үнэтэй сэнтэй байна гээд Э. Ууситало тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ, Финляндиин ба Советскэ Союзай хоорондо бата һайн харилсаа холбоон тогтоогдоо гэжэ тэмдэглэбэ. Энэ харилсаан саашадаашье амжалтатайгаар хүгжэхэ гээд Советскэ Союзай Коммунис партиин тооложо байһые тэрэнэй хэлэһэн үгэнүүд гэршэлнэ. Энэнь манай хоёр ороной хоорондохи харилсаае гүнзэгырүүлэн хүгжөөхэ хүдэлмэри ябуулхадамнай биднииие урмашуулан зоригжуулна гэжэ Э. Ууситало мэдүүлээ.

БЕРЛИН

Европын коммунистнуудай конференцидэ бэлдэнэ

ТАСС

Европын Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай конференцидэ бэлдэлгэдэ хабаадаһан аха дүү партинуудай хоорондо зүбшэлгын хөөрэлдөөнүүдэй хүгдэһэнэй һүүлээр конференциин документын проект дээрэ хүдэлжэ байһан редакционно бүлэгэй ээлжээтэ гурбадахи заседани мартын 16-да Берлиндэ нээгдэбэ.

ПАРИЖ

Демократическа хүсэнүүдэй амжалта

ТАСС

Мартын 7-һоо 14 болотор Франциин кантонуудта үнгэргэгдэһэн һунгалтын үедэ демократическа хүсэнүүд илэээд ехэ амжалта туйлаа. Энэ һунгалтын үедэ засагай нютагай зургаанүүдай — департаментнуудай генеральна соведүүдэй бүридэл хубилгагдаһан байна.

Һунгалтын түрүүшын турта, мартын 7-до, правительственна хамтын программада гар табиһан Франциин Компартиин, соцпартиин, зүүнэй радикалнуудай хүдэлөөнэй түлөөлэгшэдэй түлөө һунгагшадай 52 процентнь дуугаа үгэһэн байна.

ВЕНЭ

Шахардуу байдал һуларуулха политикаяа бэелүүлжэ үргэлжэлүүлхэ

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөн шахардуу байдалые саашадань һуларуулха хэрэгтэ ехэ үүргэ дүүргэһэн байна гэжэ Австриин Республикын федеральна канцлер Б. Крайский тэмдэглээ.

Австриин хүтэлбэрилхы социалис партиин эндэ болоһон съезд дээрэ манай орон ниитэ Европын зүблөөе зарлахые дэмжээ һэн. Дэлхэйн хоёр байгуулалтын хоорондохи илгаае баһамжалан доро хараһанай үлүү гэжэ Б. Крайский хэлэбэ. Эгээл иимэһээ Хельсинкидэ болоһон зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан гол ёһонуудые һайшаанабди.

Австри эб найрамдалта политикые сэхэ шууд бэелүүлнэ гэжэ канцлер мэдүүлээ.

СОФИ

СЪЕЗДДЭ—АЖАЛАЙ АМЖАЛТАНУУД

ТАСС

Партиин ажабайдалда, бүхы болгар арадай ажабайдалда болохо гайхамшаг хэрэгэй — БКП-гэй XI съездын нээгдэтэр оройдоол хэдэхэн хоног үлэбэ. Болгариин Арадай Республикын ажалшад ехэ амжалта илалтануудаар коммунистнуудай хуралдаа угтахые шармайн оролдоно.

Бургасска округтохи нефтехимическэ комбинадай коллектив мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Имагтал энэ жэлэй түрүүшын хоёр һара соо предприятида түсэбһөө гадуур хахад миллионһоо үлүү лев сэнтэй продукци үйлэдбэрилэгдөө.

Үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдээр съездые угтаха дурадхалтайгаар хүнгэн промышленностиин хүдэлмэришэдтэ хандаһан Плевенскэ бүд нэхэгшэдэй уряада харюусан, Варнын хубсаһа хунарай «Дружба» гэдэг предприятиин коллектив продукци үйлэдбэрилгэеэ улам үргэдхэнэ, шанарыень һайжаруулна. Предприятида оёгдоһон хубсаһа хунарай гурбанай хоёр хубинь харин оронуудта, гол түлэб Советскэ Союзда эльгээгдэдэг юм.

НЬЮ-ЙОРК

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

ТАСС

Смидэй үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг засаг захиргаанай НРМ-дэ эсэргүүгээр үүдхэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгануудые хаража үзэхэ гуйлтатайгаар Мозамбигай Арадай Республика ООН-ой Аюулгүйн Соведтэ хандаһан байгаа. Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ зорилготой зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд эхилбэ.

Һүүлэй үедэ Родезиин расис сэрэгүүд хэдэ хэдэн районуудта зэбсэгтэ добтолго хэжэ, Мозамбигай газар дайдын ойроо хүртэшэгүй байлгые бүдүүлигээр хазагайруулһан байна гээд НРМ-эй президент Самора Машелэй Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида эльгээһэн хандалга соо хэлэгдэнэ.

Аюулгүйн Соведэй хүдэлмэридэ хабаадахаяа Мозамбигай Арадай Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Жоаким Чиссано Нью-Йорк ерэбэ.

КАИР

ЕГИПЕДЭЙ НАЦИОНАЛЬНА АША ТУҺАДА ХАРША

ТАСС

Президент А. Садат Египедэй арадай суглаанай заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй ба АРЕ-гэй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай 1971 оной майн 27-до гар табигдаһан договорые болюулха тухай хуулиин проект оруулаа.

Тиихэдээ совет-египедэй харилсаанай түүхые, Египет тушаа, тэрэ тоодо 1973 оной октябрь һарын дайнай үедэ, хэнэйшье мэдэһээр, совет сэрэгэй туһаламжын Египедэй сэрэгэй хүсые бэхижүүлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн үедэ Советскэ Союзай баримталан бэелүүлһэн политикые Садат бүдүүлигээр хазагайруулба. Тэхэ зуура, Советскэ Союз тушаа хани барисаата бэшэ политика бэелүүлхые президент али болохоор эрмэлзэпэн байна.

Гадаадын ямсын капиталые орондоо үргэнөөр оруулхые, мүн баруунай гүрэнүүдтэ али бүхы буулта хэжэ, Египедэй революциин социальна, политическэ туйлалтануудһаа холодохые хараалһан Египедэй мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй «нээмэл үүдэнэй политика» гэдэгые Садат зүбтүүлхэ гэжэ оролдобо.

КАИР. (ТАСС). СССР-эй ба АРЕ-гэй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорые болюулха тухай хуулиие АРЕ-гэй арадай суглаан Сададай дурадхалаар мартын 15-да абаба.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Ниитын уялга дүүргэлгэ» — түрүү бэшэг. «Коммунис ажалай һайндэр» — ТАСС-ай материал. Буряадай ба Яхадай АССР-нүүдэй. Шэтын областиин ажалшадай социалис мүрысөөнэй дүнгүүд. «Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд» — «Правда Бурятии» газетын ба арадай хинагшадай шалгалта.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Түрүү зэргэдэ ябаха» — В. Гармаевай статья. «Тоолон тодорхойлолгын техникэ — эрхим шанарай табан жэлдэ» — Э. Кузнецовагай статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүнүүдэй элүүр энхэ байлгада анхарал хандуулха» — В. Бояновагай статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Барилгашадай отрядта нэмэлтэ ерэбэ» — Л. Мартыновагай статья.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 16.30 — «В одном микрорайоне», зүжэг (5-дахи сери, үнгэтэ). 18.00 — «Время».

Улаан-Үдэ. 18.30 — «Опираясь на общественность» (буряадаар). 18.50 — Шэнэ һонин.

«Орбита». 19.00 — Забһарлалга. 19.10 — «Осень на Волге» — баримтата фильм (үнгэтэ). 19.20 — Футболоор Европын чемпионадуудай кубогта хүртэхын түлөө. «Сент-Этьенн» (Франци) — «Динамо» (Киев), 2-дохи тайм. Франциһаа дамжуулга. 20.05 — Фильм-концерт. Даниил Шафран наадаха» (түрүүшынхеэ харуулагдаха). 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — «Эхын һургуули». 21.45 — «Шахардуу байдал һуларуулга ба революционно хүгжэлтэ». 22.15 — «В одном микрорайоне» — зүжэг (5-дахи сери, үнгэтэ). 24.00 — «Время». 00.30 — Футбол. «Сент-Этьенн» (Франци) — «Динамо» (Киев). Франциһаа дамжуулга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 18.30 — «Шатарай һургуули» (үнгэтэ).

Улаан-Үдэ. 19.00 — Телевизионно һонин. 19.20 — «Танай бэшэгүүдээр».

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04414. Заказ №